

That's my Bro...คนนี้น้องผม : การสร้างละครละครเวทีสำหรับเด็ก เพื่อส่งเสริมความเข้าใจต่อเด็กออทิสติก

That's my Bro : Creating a Children's Theatre
For Promote Understanding to Children with Autism

นายภัทรารุช นาสำแดง ^[1]
Pattarawut Nasumdang
นางสาวโสภิตนภา ศรีมี
Sopitnapa Srimee
นางสาววรินทร์พร ศรีสุธีรัชต์
Warinporn Srisutherat
สุภภัทร พันธุ์ปภพ ^[2]
Suwapat Punpapop

บทคัดย่อ

บทความนี้นำเสนอผลการดำเนินงานวิจัยสร้างสรรค์ละครเวทีสำหรับเด็กเรื่อง That's my Bro...คนนี้น้องผม การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อค้นหาวิธีการสร้างสรรค์ละครเวทีสำหรับเด็กเพื่อส่งเสริมความเข้าใจต่อเด็กออทิสติก โดยนำเรื่องราวบางส่วนมาจากวรรณกรรมได้วันเรื่อง ผมปัญญาอ่อน แบ่งการดำเนินงานออกเป็น 2 ช่วง ได้แก่ 1. การสร้างสรรค์และพัฒนาบทละคร 2. การสร้างสรรค์และพัฒนาตัวละคร ผลการดำเนินงานวิจัยพบว่า ละครเวทีสำหรับเด็กเรื่อง That's my bro...คนนี้น้องผม สามารถสื่อสารประเด็นเรื่องความเข้าใจต่อเด็กออทิสติกไปยังผู้ชมได้ บทละครทำให้เห็นถึงจุดขัดแย้งและการเปลี่ยนแปลงของตัวละครในตอนท้ายเรื่อง ผู้ชมได้เรียนรู้ผ่านการ

[1] นักศึกษาลัทธิศึกษาศาสตร์บัณฑิต (สาขาวิชาศิลปะการแสดง) แขนงวิชาการละคร คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

[2] อาจารย์ประจำหลักสูตรศิลปกรรมศาสตร์บัณฑิต (สาขาวิชาศิลปะการแสดง) แขนงวิชาการละคร คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

กระทำ (action) ของตัวละครหลัก ปูน จากจุดเริ่มเรื่องเป็นคนที่ไม่เข้าใจ แทนน้องชายที่เป็นเด็กออทิสติก แต่ในตอนสุดท้ายปูนก็ได้เรียนรู้และเข้าใจความรู้สึกและความต้องการของตัวละครที่เป็นเด็กออทิสติก ว่าถึงแม้ร่างกายของเขาจะมีความแตกต่าง แต่เขาก็มีความรู้สึกที่ไม่ต่างจากคนปกติทั่วไปที่ก็ต้องการความรักและความเข้าใจจากผู้คนในสังคมเช่นกัน

คำสำคัญ: ละครเวทีสำหรับเด็ก, ความเข้าใจ, ออทิสติก

Abstrac

This article presents the results of the research on the creation of children's theatre production titled "That's My Bro". The objective of this research was to find out how to create a children's theatre in order to promote understanding for autistic children . In conducting the research, take some stories from the literature titled "I'm mentally retarded. the **Taiwanese** young-adult fiction titled "Pom Panya On". The process of study are divided into 2 phases: 1. Creating and developing a plays 2. Creating and developing characters. The results were found as follows: Children's theatre production titled "That's My Bro" able to communicate issues of understanding to children with autism to the audiences. The play shows a point of conflict and the character changes at the end of the story. The audience learns through the actions of the main characters named Poon who doesn't understand his brother named Tan, who is a person with autism from the beginning of the story. In the end, Poon learned and understood the feelings and needs of an autistic child character. Even though his body was different but he also has feelings that are not different from normal people. They need love and understanding from other people in society as well.

Keywords: Children's Theatre, Understanding, Autism

บทนำ

ออทิสติก คือ ความบกพร่องในทักษะทางสังคมและการสื่อสารร่วมกับอาการหมกมุ่นกับบางสิ่งบางอย่างมากเกินไป ทำหรือพูดซ้ำๆ ขาดความยืดหยุ่น เด็กออทิสติกแต่ละคนจะมีอาการแตกต่างกันอย่างหลากหลายแต่ก็มีลักษณะร่วมคล้ายกัน คืออยู่ในโลกของตัวเองมากสนใจสิ่งแวดล้อมน้อยมักเรียกไม่ค่อยหัน ไม่ค่อยสนใจใครไม่สบตาเวลาสนทนาเล่นไม่เหมาะสมตามวัย พูดซ้ำหรือพูดเป็นภาษาที่ฟังแล้วไม่เข้าใจ ทำอะไรซ้ำๆ เป็นแบบแผนไม่ยืดหยุ่นสนใจบางอย่างแบบหมกมุ่นมากเกินไป เด็กออทิสติกกลุ่มที่มีศักยภาพสูงสามารถใช้ชีวิตได้เหมือนปกติทั่วไป ถ้าได้รับการดูแลรักษาอย่างเหมาะสมสามารถเข้าสังคมประกอบอาชีพได้ (ทวิศักดิ์ สิริรัตนเรขา. 2561) สิ่งที่ยากที่สุดของเด็กในกลุ่มออทิสติก คือ ความบกพร่องทางด้านสังคม ประกอบไปด้วย ความบกพร่องทางการเข้าใจอารมณ์ของตนและผู้อื่น ไม่สามารถตีความอารมณ์ที่ผู้อื่นแสดงออก และไม่สามารถแสดงอารมณ์ความรู้สึกของตนเองได้ เมื่อมีการสื่อสารกับผู้อื่นมักจะมีหลีกเลี่ยง และหลบสายตา ไม่สามารถเริ่มบทสนทนา เล่นกับเพื่อนไม่เป็น เหตุผลนี้จึงส่งผลให้เด็กออทิสติกไม่ได้รับการยอมรับจากกลุ่มเพื่อน (นาถลดา ตะวันกาญจนโชติ. 2559)

แม้ในปัจจุบันจะมีการเปิดโอกาสให้เด็กที่มีภาวะออทิสติกสามารถเรียนร่วมกับนักเรียนในโรงเรียนทั่วไปได้ โดยก่อนที่เด็กออทิสติกจะเรียนร่วมกับนักเรียนในโรงเรียนทั่วไปได้นั้น จะมีระบบการประเมินระหว่างแพทย์และครูในโรงเรียนสอนร่วมว่า เด็กออทิสติกสามารถเรียนร่วมกับเด็กทั่วไปได้หรือไม่ เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้เด็กกลุ่มนี้มีพัฒนาการที่ดีขึ้นได้ แต่ปัญหาก็คือนักเรียนด้วยกันอาจไม่เข้าใจ เนื่องจากเด็กออทิสติกมีการเจริญเติบโตตามวัย แต่พฤติกรรมการเรียนรู้ทางสังคมอาจไม่สอดคล้องกับวัยที่เติบโต ทำให้เพื่อนวัยเดียวกันไม่เข้าใจ และเกิดปัญหาทะเลาะบ้างไม่ยอมคุยด้วยบ้าง ซึ่งตรงนี้จะปัญหาทั้งเด็กออทิสติกและเด็กนักเรียน เนื่องจากหากเด็กออทิสติกมาเล่นกับเพื่อน แต่เล่นแรงเพื่อนก็ไม่อยากเล่นด้วยหรือหากเพื่อนเมื่อเล่นแรงกลับก็อาจถูกพ่อแม่ของเด็กออทิสติกมาต่อว่า (พรรณพิมล วิบุลากร. 2558)

จากปัญหาดังกล่าวถือเป็นจุดตั้งต้นที่ทำให้ผู้วิจัยเกิดความสนใจเกี่ยวกับปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการอยู่ร่วมในสังคมของเด็กออทิสติก โดยได้ลงพื้นที่ไปสำรวจปัญหาที่โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น ฝ่ายการศึกษาพิเศษ (ศูนย์วิจัยออทิสติก) เพื่อสังเกตพฤติกรรมของเด็กๆ ที่มีภาวะออทิสติกในขณะที่ต้องร่วมเรียนในชั้นเรียนเดียวกับเด็กปกติ พบว่ากลุ่มเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษทางการศึกษาจะถูกแบ่งแยกออกจากสังคมเพื่อนปกติ เนื่องจากเด็กออทิสติกมีพฤติกรรมที่แตกต่างจากเพื่อนที่เป็นปกติ ไม่ว่าจะเป็ นพฤติกรรม การแสดงออกทางร่างกายรวมถึงการพูดคุยการสื่อสารที่ไม่เข้าใจกัน

ออทิสติกไม่ได้ทำให้เกิดความแตกต่าง แต่เป็นเพราะว่าเด็กทุกคนแตกต่างกัน เราจึงควรเรียนรู้และเข้าใจ ในความแตกต่างกันของเด็กแต่ละคน แท้จริงแล้วเด็กออทิสติกก็มีความรู้สึกนึกคิดเหมือนเด็กทั่วไป เพียงแต่อาจมีปัญหาความบกพร่องในพฤติกรรมการแสดงออกบางอย่าง ภาษาพัฒนาช้า และการเข้าใจสังคมที่ไม่เหมาะสม เด็กออทิสติกก็ยังคงต้องการความรัก ความเข้าใจและการยอมรับเช่นกัน ดังนั้นเราก็ควรปฏิบัติต่อเขาเหมือนกับเด็กคนอื่นๆ ทั่วไป ในฐานะความเป็นมนุษย์ที่เท่าเทียมกัน เพียงแต่เพิ่มเติมความห่วงใยและความเข้าใจ ให้คำแนะนำและชี้แนะเป็นพิเศษตามสภาพปัญหาและความต้องการของเด็ก ซึ่งหากเด็กออทิสติกได้รับการปรับพฤติกรรม และเปิดโอกาสให้พวกเขาได้ใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างปกติสุข ก็จะทำให้เด็กออทิสติกสามารถพัฒนาศักยภาพของตนเองได้ และสามารถใช้ชีวิตอยู่ร่วมในสังคมได้ (ทวิศักดิ์ สิริรัตนเรขา. 2560)

ดังนั้นผู้วิจัยจึงต้องการค้นหาวิธีการนำเสนอประเด็นปัญหาความไม่เข้าใจในเด็กออทิสติก ผ่านการแสดงละครเวทีสำหรับเด็ก โดยจะนำเรื่องราวบางส่วนบางตอนจากรรณกรรมเรื่อง ฃมปัญญาอ่อน ที่เป็นเรื่องราวของ เฝิงเถียนหนัน เด็กชายผู้มีผลการวัดเชาว์ปัญญา 70 คะแนน อยู่ในชั้นที่สามารถสื่อสารกับผู้คนได้จึงอยู่ในขอบข่ายของการบกพร่องทางปัญญาชนิดที่พออบรมสั่งสอนได้^[3] จึงทำให้เฝิงเถียนหนันได้เรียนในห้องเรียนร่วมกับเด็กปกติ แต่ด้วยความอ่อนด้อยทางพัฒนาการทางปัญญาจึงทำให้เขาต้องประสบกับการถูกลูกและเหยียบหยามตลอดจนถูกกลั่นแกล้งต่างๆ นานาจากเพื่อนๆ ในชั้นเรียน รวมทั้งยังถูกหมางเมิน

[3] บุคคลที่มีภาวะบกพร่องทางสติปัญญาระดับเล็กน้อย คือบุคคลที่มีผลการวัดระดับสติปัญญาอยู่ที่ 50-70 หรือ 75 และบกพร่องทางพฤติกรรมปรับตัวเข้ากับสังคม ส่วนใหญ่เด็กที่มีภาวะบกพร่องทางสติปัญญาระดับเล็กน้อยสามารถเข้าเรียนในโรงเรียนปกติเหมือนเด็กทั่วไป เด็กเหล่านี้มักจะต้องมีการช่วยเหลือในบางส่วน เช่น ทักษะการเข้าสังคม แม้ว่าเด็กเหล่านี้จะมีพัฒนาการที่ช้ากว่าเด็กในวัยเดียวกัน แต่บุคคลกลายอนั้นแทบจะไม่แตกต่างจากบุคคลทั่วไป (กุลยา ก่อสุวรรณ, 2553)

และไม่ได้รับความรักจากคนในครอบครัว แต่ทุกๆ ครั้งที่เขาถูกเพื่อนๆ เรียกว่า ปัญญาอ่อน เขากลับไม่รู้สึกรังเกียจและยอมรับเสมอ ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจะนำวรรณกรรมเรื่องดังกล่าวมาดัดแปลงและสร้างสรรค์ให้เป็นละครเวทีสำหรับเด็กกลุ่มผู้ชมเป้าหมายวัย 9 - 12 ปี เนื่องด้วยเด็กวัยนี้สามารถเข้าใจเนื้อหาที่มีความซับซ้อนได้และมีความสนใจในชีวิตของผู้อื่น โดยมีเป้าหมายสำคัญคือ การส่งเสริมความเข้าใจในเด็กออทิสติก

วัตถุประสงค์การวิจัย

หาวิธีการสร้างสรรค์ละครเวทีสำหรับเด็ก จากวรรณกรรมเรื่อง ผมปัญญาอ่อน เพื่อการส่งเสริมความเข้าใจต่อเด็กออทิสติก

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การสร้างสรรค์ละครเวทีสำหรับเด็กเรื่อง That's my Bro ที่สามารถส่งเสริมความเข้าใจต่อเด็กออทิสติกไปยังกลุ่มผู้ชมเป้าหมายได้

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ในกระบวนการสร้างสรรค์ละครเวทีสำหรับเด็กเรื่อง That's my bro... คนนี้เองผม ผู้วิจัยได้ทบทวนแนวคิดและทฤษฎีต่างๆ เพื่อนำมาใช้ประกอบการสร้างสรรค์ผลงานโดยมีแนวคิดและทฤษฎีที่เลือกใช้ ดังนี้

1. ลักษณะของออทิสติก

ออทิสติก คือ ความบกพร่องในทักษะทางสังคมและการสื่อสารร่วมกับอาการหมกมุ่นกับบางสิ่งบางอย่างมากเกินไปหรือพูดซ้ำๆ ขาดความยืดหยุ่น ตรงกับการวินิจฉัยโรคทางจิตเวชเด็กชื่อ “Autism Spectrum Disorder - ASD” (ตามเกณฑ์ DSM-5 ของสมาคมจิตแพทย์อเมริกัน) หรือ “Pervasive Developmental Disorders -PDDs” (ตามเกณฑ์ ICD-10 ขององค์การอนามัยโลก รหัส F84) เด็กออทิสติกแต่ละคนจะมีอาการแตกต่างกันอย่างหลากหลายแต่ก็มีลักษณะร่วมคล้ายกัน คืออยู่ในโลกของตัวเองมาก สนใจสิ่งแวดล้อมน้อยมักเรียกไม่ค่อยหัน ไม่ค่อยสนใจใคร ไม่สบตาเวลาสนทนา เล่นไม่เหมาะสมตามวัย พูดซ้ำหรือพูดเป็นภาษาที่ฟังแล้วไม่เข้าใจ ทำอะไรซ้ำๆ เป็นแบบแผนไม่ยืดหยุ่น สนใจบางอย่างแบบหมกมุ่นมากเกินไปเด็กบางคนจะมีอาการกระตุ้นตัวเองเป็นระยะ เช่น หมุนตัว โยกตัว เขย่งเท้า สบัดมือ เล่นมือ เล่นเสียง เป็นต้น ออทิสติกกลุ่มที่มีศักยภาพสูง สามารถใช้ชีวิตได้เหมือนปกติทั่วไปถ้าได้รับการดูแลรักษาอย่าง

เหมาะสมสามารถเข้าสังคม ประกอบอาชีพได้เหมือนทั่วไป บางคนอาจมีความลำบากในทักษะทางด้านสังคม (ทวิศักดิ์ สิริรัตนเรขา. 2561)

บุคคลที่มีภาวะบกพร่องทางสติปัญญาระดับเล็กน้อย คือบุคคลที่มีผลการวัดระดับสติปัญญาอยู่ที่ 50 - 70 หรือ 75 และบกพร่องทางพฤติกรรม การปรับตัวเข้ากับสังคม ส่วนใหญ่เด็กที่มีภาวะบกพร่องทางสติปัญญาระดับเล็กน้อยสามารถเข้าเรียนในโรงเรียนปกติเหมือนเด็กทั่วไป เด็กเหล่านี้มักจะต้องมีการช่วยเหลือในบางส่วน เช่น ทักษะการเข้าสังคม แม้ว่าเด็กเหล่านี้จะมีพัฒนาการที่ล่าช้ากว่าเด็กในวัยเดียวกัน แต่บุคลิกลักษณะนั้นแทบจะไม่แตกต่างจากบุคคลทั่วไป (นาถลดา ตะวันกาญจน์โชติ, 2559)

2. ปัญหาและผลกระทบจากอาการออทิสติก

1) ปัญหาการเรียน เนื่องจากเด็กเลือกเรียนรู้เฉพาะเรื่องที่สนใจและหมกมุ่นมากเกินไปจนไม่สนใจ เรื่องอื่น ทำให้เด็กไม่สามารถเรียนรู้ในเนื้อหาบทเรียนที่หลากหลาย ความรู้และทักษะที่มีจึงค่อนข้างจำกัด

2) ปัญหาความสัมพันธ์ภายในครอบครัว พ่อแม่มักเกิดความเครียดในการดูแลเนื่องจากอาการของเด็ก ถ้าจัดการไม่ถูกวิธีก็อาจไประบายลงกับเด็ก และคนในครอบครัวด้วยวิธีการที่ไม่เหมาะสม

3) ปัญหาความสัมพันธ์กับครูถ้าครูไม่เข้าใจในข้อจำกัดของเด็กจะทำให้เข้าใจว่าเด็กชอบก่อความ สร้างความปั่นป่วนเช่น ยกมือถามในห้องตลอดจนครูสอนไม่ได้หรือยกมือตอบอยู่คนเดียวเด็กอาจถูกมองว่ามีพฤติกรรมก้าวร้าว แสดงออกไม่เหมาะสมเช่น เถียงเพื่อเอาชนะครู

4) ปัญหาความสัมพันธ์กับเพื่อน เด็กบางคนมักแยกตัวไม่สนใจเพื่อน ในขณะที่บางคนอยากเล่นกับเพื่อน แต่เล่นไม่เป็น ไม่เข้าใจกติกา ทำให้ถูกเพื่อนเอาเปรียบหรือกลั่นแกล้งเป็นประจำ เด็กมักไม่ค่อยเข้าใจการพูดล้อเล่นเล่นมุก ทำให้เป็นตัวตลกในกลุ่มเพื่อนได้

การทำให้สังคมรับรู้ไม่ใช่เรื่องยาก แต่ที่ยากคือการทำให้เกิดความเข้าใจ ซึ่งสังคมไม่มีทางเข้าใจเด็กออทิสติกเลยถ้าไม่เคยสัมผัสเด็กเหล่านี้ การเปิดการรับรู้เรื่องออทิสติกสู่สังคม ทำได้โดยการให้ข้อมูลความรู้ ผ่านทางสื่อต่างๆ ทั้งวิทยุ โทรทัศน์ ภาพยนตร์ ไปสเตอร์ นิทรรศการ หนังสือ วารสาร อินเทอร์เน็ต และอื่นๆ อีกมากมาย จุดที่เน้นคือการเรียนรู้ร่วมกันเข้าใจซึ่งกันและกัน เพราะไม่ใช่เราเท่านั้นที่จะต้องทำความเข้าใจเด็กออทิสติก ตัวเด็กเองก็จำเป็นที่จะต้องเรียนรู้เข้าใจตัวเราเช่นกัน (ทวิศักดิ์ สิริรัตนเรขา. 2561)

จากการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับบอติสติกทำให้ผู้วิจัยได้เข้าใจถึงลักษณะอาการของเด็กออทิสติก ปัญหาการอยู่ร่วมกันในสังคมของเด็กออทิสติกกับคนปกติ ซึ่งจะได้นำมาเป็นหลักยึดในการสื่อสารความคิดหลักของเรื่อง และยังนำไปใช้ในการสร้างสรรค์บุคลิกลักษณะของตัวละครในเรื่อง

3. วรรณกรรมเยาวชนเรื่อง ผมปัญญาอ่อน

วรรณกรรมเยาวชนได้หวนเรื่องผมปัญญาอ่อน ประพันธ์โดยหวัง ซู เฟิน แปลโดย หวัง เฝิง เรื่องราวของเฟิงเถียนหนั้น เด็กผู้ชายที่เพิ่งเรียนจบจากชั้นเรียนพิเศษของโรงเรียนประถม มีผลการวัดเชาว์ปัญญาเขาได้ 70 คะแนน เขาสามารถสื่อสารกับผู้คนได้ จึงอยู่ในขอบข่ายของการบกพร่องทางปัญญาชนิดที่พออบรมสั่งสอนได้ การอ่อนด้อยทางพัฒนาการทางปัญญาก็ยอมที่จะทำให้เขาต้องประสบกับการดูถูกและเหยียดหยามตลอดจนถูกกลั่นแกล้งต่างๆ นานา เขามักจะถูกเพื่อนๆ ร่วมชั้นเรียกเขาว่าปัญญาอ่อน ที่แม้จะถูกกลั่นแกล้งทั้งจากคุณครู เพื่อนร่วมชั้นตลอดเวลา รวมไปถึงจนถึงน้องสาวของเขาเองก็ยังรังเกียจเขา แต่สุดท้ายเฟิงเถียนหนั้นก็ไม่ได้เก็บแค้นเหล่านั้นมาเป็นปัญหาในการดำเนินชีวิต เขาไม่เคยโกรธและไม่รู้สึกทุกขใจใดๆ เขามีรอยยิ้มและดวงตาที่สดใสจนทำให้สามารถก้าวข้ามคำดูถูกต่างๆ ได้ในที่สุด

ทัศนียา ภรณ์สุขสง และพัชลินจ์ จินนูน (2564) ได้กล่าวถึงการศึกษา วรรณกรรมเรื่อง ผมปัญญาอ่อนไว้ว่า วรรณกรรมได้แสดงให้เห็นถึงลักษณะของตัวละคร เฟิงเถียนหนั้น ว่าเป็นเด็กผู้ชายรูปร่างอ้วนแต่ก็มีอวัยวะต่างๆ ครบถ้วนเหมือนกับคนปกติ เพียงแต่เขามีพัฒนาการที่เชื้องช้าไปกว่าเด็กทั่วไป เป็นผู้ที่มีมองโลกในแง่ดีเสมอและไม่ค่อยจะโกรธใคร แต่ไม่ได้หมายความว่าเขาจะไม่มีอารมณ์โกรธหากเขาโดนรังแก หากจะสื่อสารกับเฟิงเถียนหนั้นให้เข้าใจ ก็จะต้องพูดตรงๆ หากพูดอ้อมค้อมจะทำให้เฟิงเถียนหนั้นคิดไม่ทันตามที่คนอื่นพูด เขาเป็นเด็กที่เดินช้าชอบยิ้มให้ผู้อื่นเสมอ เชื่อฟังผู้อื่นเสมอไม่ว่าจะเป็นครูบาอาจารย์ เพื่อน หรือคนในครอบครัว เป็นผู้ที่ปฏิบัติตามคำสั่งของผู้อื่นเสมอ ถึงแม้ว่าเขาจะมีพัฒนาการช้ากว่าเด็กปกติ นอกจากนี้ยังเป็นเด็กที่เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีน้ำใจ มีมารยาท รักเพื่อนฝูงและไม่ก้าวร้าว ชอบช่วยเหลือคนที่ด้อยกว่าเขา แม้ว่าเฟิงเถียนหนั้นจะเป็นเด็กที่มีพัฒนาการเชื้องช้ากว่าผู้อื่น แต่กลับเป็นผู้ที่มีจิตใจดีและเห็นอกเห็นใจผู้อื่นอยู่เสมอ ถึงแม้ว่าเขาจะเป็นคนปัญญาอ่อนสำหรับคนธรรมดา แต่เขาก็ไม่เคยเอาจุดด้อยของเขามาเป็นปัญหาในการ

ดำเนินชีวิตของเขา จากการศึกษาวรรณกรรม เรื่อง ฌมปัญญาอ่อน พบว่า เด็กพิเศษในวรรณกรรมเรื่องนี้ไม่ค่อยได้รับการดูแลจากคนอื่น ๆ เท่าที่ควร ไม่ว่าจะเป็นครูผู้สอน เพื่อน คนในครอบครัว เฝิงเถียนหนัน ทราบดีว่าเขาต่างไปจากเพื่อน ๆ ในชั้นเรียนจึงพยายามที่จะตั้งใจเรียน เพื่อให้เข้าใจสิ่งที่คุณครูกำลังสอน แต่ท้ายที่สุด ถึงแม้ว่าเด็กเหล่านี้จะพัฒนาตัวเองให้ทัดเทียมกับผู้อื่นเพียงใด แต่ไม่มีผู้แนะนำหรือคอยช่วยฝึกฝน เขาก็จะไม่เข้าใจสิ่งต่างๆ ในสังคม หรือในการเรียนรู้ตนเอง ในเรื่องนี้เฝิงเถียนหนัน มีเพื่อนเพียงคนเดียวที่คอยดูแลให้กำลังใจเขา ทำให้เขารู้สึกว่าเขาไม่ใช่ตัวประหลาด ก็คือ ซาเป เด็กที่มีอวัยวะไม่ครบเหมือนเด็กทั่วไป แต่เขาพยายามที่จะพูดและช่วยเหลือสิ่งต่างๆ ให้กับ เฝิงเถียนหนัน ในขณะเดียวกัน เพื่อน ๆ คนอื่นของเขาในโรงเรียนกลับพยายามทำให้เขากลายเป็นคนประหลาด มักเอาข้อบกพร่องมาล้อเลียน มักมองว่าเป็นตัวตลกและรังแกเฝิงเถียนหนันอยู่เสมอ

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาวรรณกรรมมาใช้ในการสร้างสรรค์ บทละคร และนำมาใช้ในการสร้างสรรค์ตัวละคร การวิเคราะห์ตีความเพื่อความเข้าใจในตัวละครที่จะช่วยทำให้การสวมบทบาทเป็นตัวละครได้อย่าง สมจริงและน่าเชื่อถือ

4. ละครเวทีสำหรับเด็ก (Children's Theatre)

พรรัตน์ ดำรุง (2547) กล่าวว่า ละครเวทีสำหรับเด็ก คือ ผลงานด้านการแสดงที่มีเรื่องราวและนำเสนอในรูปแบบของละครเวทีที่มีนักแสดงเป็นผู้สื่อความหมายและดำเนินเรื่องตั้งแต่ต้นจนจบ ถ้าแสดงในโรงละครขนาดใหญ่ จะใช้เทคนิคไฟ ฉาก เสียง เพื่อสร้างภาพต่างๆ ให้สมกับที่จินตนาการไว้ ละครสำหรับเด็กเป็นผลงานที่ผู้วิจัยต้องการสร้างความสนุกสนานและให้คุณค่าทางจิตใจให้กับผู้ชมตัวเล็กๆ ควรสร้างละครออกมาให้ได้ทั้งความบันเทิงและแทรกข้อคิดไว้ในตอนท้ายด้วย ผู้ที่ทำงานเกี่ยวข้องกับละครสำหรับเด็กจะต้องมีความละเอียดอ่อนเข้าใจเด็กจริงๆ ไม่ดูถูกผู้ชมและมีรสนิยมทางศิลปะ ควรดำเนินเรื่องรวดเร็ว ไม่ซับซ้อน ควรใช้เวลา 1 ชั่วโมง ถึง 1 ชั่วโมงครึ่ง เพราะเด็กมีความสนใจและความอดทนที่จำกัด สำหรับเด็กช่วงอายุ 9-12 ปี สามารถที่จะดูละครได้นานกว่าเด็กเล็ก ควรจะเน้นเรื่องการพัฒนาการของตัวละครเอก โคร่งเรื่องสามารถซับซ้อนได้มากกว่าโคร่งเรื่องละครสำหรับเด็กวัยเล็ก

- การสร้างบทละครสำหรับเด็ก บทละครสำหรับเด็กควรมีความสนุกสนาน เป็นเรื่องที่มีความหมายและคุณค่าทางจิตใจ พัฒนาความคิดอ่านและรสนิยม อายุและความพร้อมของเด็กมีส่วนกำหนดเรื่องราวและรูปแบบในการนำเสนอ หัวใจของการเขียนบท คือ การสร้างโครงเรื่อง (Plot) การสร้างตัวละคร (Characters) และการเขียนบทสนทนา (Dialogue)

1. การสร้างโครงเรื่อง (Plot) คือการจัดลำดับเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้น ในละครตั้งแต่ฉากแรกจนกระทั่งฉากสุดท้ายตามที่คุณต้องการ โครงเรื่องที่ ดีไม่ควรซับซ้อน ควรมีการลำดับขั้นตอนของเวลา ต้องรักษาเอกภาพของเรื่อง มีจุดมุ่งหมายของเรื่องชัดเจน กำหนดตัวละครเอกและความสัมพันธ์กับตัวละครอื่น ในเรื่อง

2. การสร้างตัวละคร (characters) ผู้เขียนจะต้องปูพื้นเกี่ยวกับ ลักษณะนิสัยให้ผู้รู้จักตัวละคร ตัวละครต้องมีความเป็นมนุษย์ มีความคิด มีการตัดสินใจที่เหมือนกับคนธรรมดากระทำ ตัวละครทุกตัวต้องมีลักษณะเด่น เพราะจะทำให้เด็กจดจำตัวละครได้เนื่องจากมีเวลาจำกัด ตัวละครในเรื่องมักจะเป็นตัวละครด้านเดียวถ้าเป็นคนดีก็จะดีตั้งแต่ต้นจนจบคนร้ายก็จะร้ายตั้งแต่ต้นจนจบเช่นกัน

3. การเขียนบทสนทนา (Dialogue) ในละครเด็กบทพูดนั้นมีความ สำคัญรองจากการกระทำบนเวที บทพูดในละครเด็กต้อง สั้นๆ ง่ายๆ ได้ใจความ ช่วยอธิบายเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นชัดเจน เด็กชอบคำพูดคล้องจองเป็นจังหวะง่ายๆ เหมือนโคลงสั้นๆ ที่เด็กสามารถมีส่วนร่วมแสดงได้

- การแสดงละครสำหรับเด็ก นักแสดงละครเด็กต้องมีพื้นฐาน ได้รับการ ฝึกฝน เครื่องมือที่นักแสดงใช้สื่อสารกับผู้ชมคือร่างกายและเสียง ในการแสดง นักแสดงต้องมีวินัยและมีสมาธิกับสิ่งที่กำลังทำอยู่ ละครสำหรับเด็กควรเป็น ละครที่เน้นจินตนาการ นักแสดงต้องคล่องตัว ใช้ร่างกายและเสียงได้ดีในการแสดง เป็นการแสดงแบบเปิดเผยตรงไปตรงมา นักแสดงต้องค้นหาจุดเด่นของตัวละคร หารากษณะนิสัยของตัวละครและแสดงจุดเด่นนั้นออกไปให้ผู้ชม ความจริงใจ ในการแสดงสำคัญมากเพราะเด็กจะให้ความสำคัญกับตัวละครและการกระทำ ของตัวละคร เด็กก็จะมีใจความเชื่อหมัดใจ นักแสดงจึงต้องให้ความสำคัญกับ การรับส่งการสื่อสารระหว่างผู้ชมจะทำให้การแสดงเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับผู้ชม

จากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการสร้างสรรค์ละครเวทีสำหรับเด็ก ทำให้ผู้วิจัยได้มองเห็นแนวทางในการนำมาสร้างสรรค์ผลงานสรุปได้ว่า “ผลงานละครเวทีสำหรับเด็กเพื่อส่งเสริมความเข้าใจในเด็กออทิสติกนั้นจะต้องมีการดำเนินเรื่องรวดเร็ว ไม่ซับซ้อน เน้นให้เห็นถึงพัฒนาการของตัวละครเอกที่จะต้องมียุคสัญลักษณ์ที่เด่นชัดทำให้ผู้ชมจดจำได้ บทละครควรมีความสนุกสนานน่าติดตาม มีบทพูดที่สั้นๆ ง่ายๆ ได้ใจความ และสามารถนำผู้ชมไปสู่แนวคิดที่สอดแทรกไว้ในตอนท้าย พร้อมทั้งต้ององค์ประกอบศิลป์ที่สวยงามเพื่อช่วยเสริมสร้างจินตนาการ สำหรับการแสดงในละครสำหรับเด็กนักแสดงต้องเตรียมเครื่องมือของนักแสดงก็คือเสียงและร่างกายให้พร้อมเสมอเพื่อที่จะสื่อสารไปยังผู้ชม นักแสดงต้องหาจุดเด่นของตัวละครให้เจอ ต้องสวมบทบาทด้วยความเชื่อและแสดงออกไปด้วยความจริงใจ ผู้วิจัยจะต้องค้นหาบุคลิกลักษณะของตัวละครที่มีภาวะออทิสติก ทั้งลักษณะทางกายภาพภายนอก เข้าใจถึงความคิดความรู้สึกภายใน เพื่อนำมาสร้างสรรค์เป็นตัวละครที่มีลักษณะเฉพาะและทำให้ผู้ชมเชื่อในตัวละคร ต้องเข้าใจถึงปัญหาความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นในสังคมที่มีเด็กออทิสติกอยู่ร่วมด้วยในหลากหลายมิติ เพื่อที่จะสามารถสร้างสรรค์ละครเวทีสำหรับเด็กที่ทำให้สังคมได้เรียนรู้และเข้าใจว่าแท้จริงแล้วเด็กๆ ออทิสติกก็มีความรู้สึกนึกคิดเหมือนเด็กทั่วๆ ไป ที่ต้องการความรัก ความเข้าใจ และการยอมรับ เราจึงควรปฏิบัติต่อเขาให้เท่าเทียมกันในฐานะมนุษย์คนหนึ่ง”

ขั้นตอนและการดำเนินงานวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยสร้างสรรค์ (Practice as Research) เป็นการสร้างสรรค์งานทางด้านศิลปะ และศิลปะการแสดงอย่างเป็นระบบ นำเสนอผลงานโดยให้ความสำคัญกับกระบวนการทำงานและผลลัพธ์ตัวชิ้นงาน หรือตัวการแสดงในสัดส่วนที่เท่ากัน เป็นวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อนำไปสู่การค้นหาวิถีในการสร้างสรรค์ละครเวทีสำหรับเด็ก โดยสามารถแบ่งการวางแผนการดำเนินงานและขั้นตอนการสร้างสรรค์ออกเป็นลำดับขั้นตอน ดังนี้ 1. การสร้างสรรค์และพัฒนาบทละคร ซึ่งจะมีการวิเคราะห์และการอภิปรายผลการทำงานร่วมกันระหว่างผู้อำนวยการผลิตและนักแสดง 2. การสร้างสรรค์

การแสดงและพัฒนาตัวละครหลักแทนและปูน ซึ่งจะมีการวิเคราะห์และอภิปรายผล จากการทำงานของนักแสดง โดยการดำเนินงานเกิดขึ้นระหว่างเดือนสิงหาคม 2563 ถึงเดือนมกราคม 2564 ดังนี้

1. การสร้างสรรค์และพัฒนาบทละคร

จุดตั้งต้นของการสร้างสรรค์บทละครเวทีเรื่อง That's my bro...คนนี้น้องผม กลุ่มผู้วิจัยเริ่มต้นจากการศึกษาวรรณกรรมเรื่อง ผมปัญญาอ่อน ของผู้เขียน (หวัง ซู เฟิน) ที่มีความต้องการส่งเสียงแทนคนที่มีพัฒนาการช้ากว่าคนอื่น ๆ โดยหวังให้ผู้ปกครองทางสติปัญญาได้ถูกมองด้วยสายตาแห่งความจริงใจ จากสังคม ซึ่งสอดคล้องกับประเด็นที่ผู้วิจัยต้องการจะนำเสนอ คือ การส่งเสริมความเข้าใจต่อเด็กออทิสติก กลุ่มผู้วิจัยต้องการสร้างสรรค์ละครเวทีเรื่องนี้ขึ้นมา เพื่อเป็นกระบอกเสียงให้ผู้คนในสังคมได้รับรู้ว่าเด็กออทิสติกนั้นสามารถฝึกฝนและพัฒนาให้ใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับเด็กปกติได้

กลุ่มผู้วิจัยได้ทำการศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเด็กที่มีภาวะออทิสติก จากหนังสือ งานวิจัย บทความวิชาการ และแหล่งที่มาอื่นๆ เพื่อให้เข้าใจถึงลักษณะทางกายภาพ ความคิด จิตใจ พฤติกรรม พัฒนาการทางร่างกายและสติปัญญาการเรียนรู้ รวมไปถึงการดูแลเลี้ยงดูของครอบครัวเมื่อมีสมาชิกเป็นเด็กออทิสติก จากนั้นได้ลงพื้นที่สำรวจที่โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น ฝ่ายการศึกษาพิเศษ (ศูนย์วิจัยออทิสติก) เพื่อเฝ้าสังเกตลักษณะทางกายภาพ พฤติกรรมการแสดงออก ทักษะคิดความคิด และสภาพสังคมแวดล้อมของเด็กออทิสติกที่ต้องใช้ชีวิตการเรียนร่วมกับเด็กปกติ เนื่องจากเด็กๆ ในโรงเรียนนี้มีช่วงอายุที่ตรงกับตัวละคร เฝิง เลี้ยว หนั่น ในวรรณกรรมที่มีอายุ 15 ปีและกำลังศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษา โดยแบ่งวิธีการเก็บข้อมูลออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้ 1. สังเกตลักษณะทางกายภาพภายนอกที่แตกต่างจากบุคคลทั่วไป สังเกตพฤติกรรม อากัปกริยาการแสดงออก รวมทั้งการสัมภาษณ์พูดคุยเพื่อเรียนรู้ทัศนคติความคิดของกลุ่มเด็กออทิสติก 2. สัมภาษณ์อาจารย์ที่ดูแลกลุ่มเด็กออทิสติกเพื่อศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับ การดูแล การเรียนการสอน พฤติกรรมอื่นๆ ครอบครัว เพื่อน บุคคลแวดล้อมที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกลุ่มเด็กออทิสติก

จากนั้นก็นำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดมาใช้ในกระบวนการสร้างสรรค์บทละคร และการสร้างตัวละคร ที่สามารถจำแนกข้อมูลได้ดังนี้ 1. เรื่องราวและข้อมูล ส่วนตัวก่อนและหลังที่จะเข้ามาเรียนในโรงเรียนนี้ของกลุ่มเด็กๆ ออทิสติก 2. ลักษณะทางกายภาพ พฤติกรรมการแสดงออกของเด็กๆ ออทิสติก เช่น การยืน การนั่ง การเดิน การเล่นกับเพื่อนๆ วิธีการใช้ชีวิตร่วมกับเด็กปกติในโรงเรียน 3. วิธีการสื่อสารของเด็กๆ ออทิสติกแต่ละคนที่มีความแตกต่างกัน เช่น การตีหน้าอกตัวเองเพื่อบอกคนรอบข้างให้รับรู้ถึงความต้องการของตนเอง เป็นวิธีการสื่อสารความต้องการว่านี่คือลูกบอลของตน 4. วิธีการแสดงออกและความรู้สึกของผู้ปกครอง ครู พี่เลี้ยง คนรอบข้างที่มีต่อเด็กๆ ออทิสติก

ในขั้นตอนการสร้างบทละคร เริ่มต้นจากการใช้วิธีการให้นักแสดงร่วมกัน ด้นสดตามสถานการณ์ที่กำหนดมาให้ ซึ่งเป็นสถานการณ์ที่นำมาจากในวรรณกรรม แต่เนื่องจากกระบวนการสร้างสรรค์ละครในครั้งนี้ไม่มีผู้กำกับ การแสดง ผู้วิจัยในฐานะผู้อำนวยการผลิตจึงต้องทำงาน 2 หน้าที่ ควบคู่กันไป ทั้งทำหน้าที่เป็นผู้นำกระบวนการการสร้างสร้างสรรค์บทละครที่จะต้องเป็นผู้ที่กำหนดเป้าหมายในการทำงานสร้างบทละครแต่ละครั้ง ต้องควบคุมทิศทางการสร้างบทละครให้เป็นไปตามเป้าหมายที่ต้องการ และยังต้องเป็นผู้ควบคุมเวลาในการทำงานให้อยู่ในแผนที่วางไว้ เพื่อให้การขับเคลื่อนการผลิตผลงานเป็นไปอย่างเรียบร้อย

กลุ่มผู้วิจัยได้นำกระบวนการตีไวซ์ (Devised)^[4] มาใช้เป็นเครื่องมือในการสร้างสรรค์บทละคร โดยแบ่งกระบวนการสร้างสรรค์บทละครออกเป็น 2 ช่วง ดังนี้

ช่วงที่1 การสร้างโครงเรื่อง (Plot) หยิบยกเรื่องเล่าบางตอนจากในวรรณกรรมเรื่องผมปัญญาอ่อน มาเรียบเรียงลำดับเหตุการณ์ กำหนดเส้นเรื่อง ให้มีความสัมพันธ์กันเริ่มตั้งแต่ต้นเรื่อง กลางเรื่อง ไปจนถึงจบเรื่อง โดยมีการตัดทอนเนื้อหาบางส่วนจากวรรณกรรม นำมาผูกเรื่องใหม่เพื่อให้เรื่องราวมีความสัมพันธ์กัน เกิดเป็นโครงสร้างโดยคร่าวๆ

[3] กระบวนการตีไวซ์ (Devised) หมายถึง การสร้างงานละครเวทีที่เกิดจากการร่วมกันแบ่งปันประสบการณ์ของแต่ละคนที่อยู่ในกลุ่มผู้สร้างงาน ผ่านกระบวนการค้นหาร่วมกันในกลุ่ม และถ่ายทอดประสบการณ์ส่วนตัวของแต่ละคนผ่านการทดลองการด้นสด การลงมือปฏิบัติในรูปแบบต่างๆ ให้เกิด เป็นผลงานสร้างสรรค์ชิ้นหนึ่ง โดยกระบวนการสร้างงานประกอบไปด้วยการทดลองรูปแบบต่างๆ เช่น อาจเริ่มต้นจากรูปภาพ ประเด็นทางสังคม แก่นความคิด หรือเครื่องมืออื่นๆ ที่สามารถกระตุ้นให้เกิดความคิด

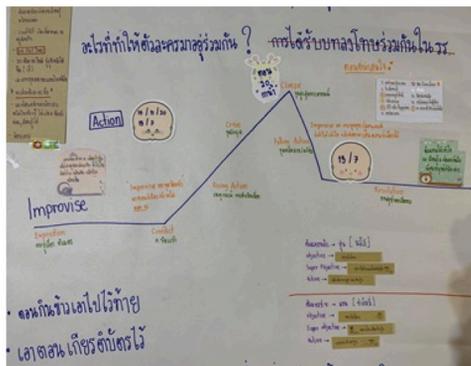
ช่วงที่2 สร้างตัวละครและบทสนทนา (Character and Dialogue) หลังจากที่ได้โครงเรื่องแล้วก็ไปสู่ขั้นตอนการสร้างสรรคตัวละคร ด้วยการหยิบยกลักษณะตัวละครบางตัวจากวรรณกรรมเรื่องผมปัญญาอ่อน และนำข้อมูลที่ได้มาจากการลงพื้นที่สังเกตการณ์ที่โรงเรียนสาธิตหาวิทยาลัยขอนแก่น ฝ่ายการศึกษาพิเศษ(ศูนย์วิจัยออทิสติก) มาสร้างเป็นตัวละครใหม่ กำหนดตัวละครหลักได้แก่ ตัวละครเอก (Protagonist) คือปูน เด็กชายวัย 15 ปี อารมณ์ร้อน หงุดหงิดง่าย แต่ไม่ค่อยแสดงออกความรู้สึกที่แท้จริง ปากไม่ตรงกับใจ และตัวละครปะทะ (Antagonist) คือแทน เด็กชายออทิสติกวัย 15 ปี เป็นคน ร่าเริงแจ่มใส ยิ้มง่าย จิตใจดี ไม่ค่อยเก็บความทุกข์มาใส่ใจ ไม่มีกระบวนการคิดที่ซับซ้อนรู้สึกอย่างไรก็แสดงออกอย่างนั้น โดยได้กำหนดความสัมพันธ์ของตัวละครทั้งสองให้เป็นลูกพี่ลูกน้องกัน แต่ปูนผู้มีศักดิ์เป็นพี่ชายรู้สึกไม่ชอบและอับอายที่มีน้องชายเป็นเด็กออทิสติกแต่ดันต้องมาใช้ชีวิตอยู่ร่วมกัน อันเป็นที่มาของความขัดแย้งในเรื่อง แทนและปูนเป็นตัวละครที่สร้างขึ้นมาจากการผสมผสานคาแรคเตอร์ของตัวละครหลายๆตัวที่ถูกเขียนขึ้นในวรรณกรรมที่ได้สร้างสรรค์ให้เกิดเป็นตัวละครใหม่

ในขั้นตอนของการสร้างบทสนทณาก็ได้นำกระบวนการตีโวจ์ (Devised) โดยใช้วิธีการด้นสด (Improvise) ให้บรรดานักแสดงช่วยกันค้นหาและเติมเต็มช่องว่างของบทละคร กลุ่มผู้วิจัยในฐานะนักแสดงและผู้อำนวยความสะดวกทั้ง 3 คน ได้ช่วยกันกำหนดเหตุการณ์หรือสถานการณ์ขึ้นมา โดยที่นักแสดงทุกคนจะต้องศึกษาและอ่านวรรณกรรมเรื่องผมปัญญาอ่อนมาจนเข้าใจ เพื่อมาผนวกเข้ากับสิ่งที่ได้ไปค้นคว้าหาข้อมูล การลงพื้นที่สังเกตการณ์ รวมทั้งดึงเอาประสบการณ์ส่วนตัวนำมาใช้ในการด้นสดเพื่อสร้างบทสนทนา โดยมีผู้อำนวยความสะดวกเป็นผู้มองภาพรวม และควบคุมทิศทางของการสร้างสรรค์บทละครให้เป็นไปตามแนวทางที่วางไว้และสื่อสารตรงตามประเด็นที่ต้องการ แต่ก็พบปัญหาที่ว่าที่จะได้บทละครฉบับสมบูรณ์ที่พร้อมสำหรับการซ้อมก็ยังเกิดปัญหาความล่าช้า

สร้างสรรค์ได้ เช่น ดนตรี งานเขียน สิ่งของ หรือการเคลื่อนไหวร่างกาย ดังนั้นเป้าหมายสูงสุด ของกระบวนการละครตีโวจ์ คือ การร่วมกันสร้างสรรค์การแสดงโดยเริ่มจากประสบการณ์และความรู้ของศิลปินแต่ละคน (Oddey, 1994 อ้างถึงใน จิราภรณ์ บุตรโชติ, ปิยะฉัตร ไชยคำ, ลดาพรรณ พันธุ์สะอาด และ ธนัษพร กิตติทอง, 2564)

เป็นเพราะทุกครั้งของการซ้อมมักจะใช้วิธีการถ่ายวิดีโอไว้เสร็จแล้ว ถึงค่อยพิมพ์บทออกมาตามหลัง ทำให้การทำงานซ้ำซ้อนและใช้ระยะเวลาการทำงานมากขึ้น ผู้วิจัยจึงแก้ไขปัญหาโดยการเลือกทีมงาน 1 คน เพื่อพิมพ์บทไปพร้อมกันในระหว่างการซ้อม ในการทำงานช่วงการพัฒนาบทละครนั้น ต้องคำนึงถึงโครงสร้างเรื่องเป็นหลัก ถ้าโครงสร้างเรื่องมีความแข็งแรงเล่าเรื่องได้สนุกเป็นเหตุเป็นผลและมีเอกภาพ ก็จะส่งผลให้สามารถพัฒนางานในส่วนอื่นๆ ได้ง่ายมากยิ่งขึ้น

ภาพที่ 1 แผนผังในขั้นตอนการวางโครงเรื่อง (Plot Structure)
(ที่มา : ผู้วิจัย, 2563)

แม้ว่าในการสร้างสรรค์ละครเวทีเรื่องนี้จะไม่มีผู้กำกับการแสดงที่จะมาทำหน้าที่คอยเลือกสรรและกำหนดทิศทาง ทำให้ผู้วิจัยทั้ง 3 คนในฐานะนักแสดงและผู้ำนวยการผลิตจะต้องช่วยกันเป็นเสมือนตาที่ 3 ผลัดกันเป็นผู้ชมคอยสะท้อนผลการทำงานร่วมกัน ซึ่งในการฝึกซ้อมทุกๆ ครั้ง จะมีการบันทึกวิดีโอไว้และจะนำมาเปิดย้อนดูกระบวนการที่ได้ทำไป เพื่อจะได้ทราบว่ามีส่วนใดที่จะต้องปรับปรุงแก้ไข มีส่วนใดที่สามารถพัฒนาต่อไปได้ และมีการส่งความคืบหน้าให้อาจารย์ที่ปรึกษาได้ดูเป็นระยะๆ เพื่อติดตามความก้าวหน้าและช่วยชี้แนะแนวทางในการพัฒนาผลงาน เพื่อพัฒนาให้บทละครมีมิติเชิงเนื้อหาและความเข้มข้นของตัวละคร เพื่อให้สามารถพัฒนาผลงานไปสู่การแสดงต่อสาธารณชนซึ่งมีการพัฒนาโครงร่างของบทละคร ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 โครงสร้างเรื่อง รำที่ 1

ปูพื้นเรื่อง	เปิดเรื่องด้วย 2 ลูกที่ลูกน้อง ปูนและแทน กำลังเล่นก่อกองไฟด้วยก้อนอยู่ที่สวนหลังบ้าน แทนผลอดึกก็ยัยดิบตรวางวัลความมีน้ำใจของตนเองโดยไม่ตั้งใจ จากนั้นทั้งคู่ผลัดกันเล่า ย้อนถึงเหตุการณ์ที่ทำให้ได้มาซึ่งเกียรดิบตรใบนั้น โดยสลับบทบาทกันเป็นตัวละครต่างๆ ที่อยู่ในเหตุการณ์ เรื่องราวเกิดขึ้นในห้องเรียน มีการประชุมเพื่อเลือกตัวแทนไปรับรางวัล ความมีน้ำใจที่หน้าเสาธง หัวหน้าเสนอให้แทนไปรับรางวัล ในขณะที่คนอื่นๆ ในห้องคัดค้าน แต่ด้วยความที่แทนไม่เข้าใจประโยชน์ของเกียรดิบตร จึงไม่ยอมได้กระดาษที่มี แต่ตัวหนังสือแบบนี้ เขาอยากได้กระดาษเปล่า เพราะเขาสามารถใช้วาดรูปได้ทั้งสองด้าน จึงเป็นเหตุให้แทนนึกถึงดิบตรนั้นทั้ง ปูนหัวเราะในความโล่งของน้องชาย
ความขัดแย้ง	ต่อมาทั้งคู่เริ่มหิว ปูนอยากกินไข่พะโล้ในกล่องข้าวของแทนจึงเกิดการอึดอึ้งกันจนข้าวกล่องหกหมด
การดำเนินเรื่อง	เป็นเหตุให้แทนนึกถึงเหตุการณ์ในอดีตที่ครั้งหนึ่งแทนเกือบจะถูกขจรระหว่างข้ามถนน แต่ลุงคนที่ขับรถชนกลับโทษว่าเป็นเพราะแม่ของแทนดูแทนไม่ดีปล่อยให้เด็กออทิสติกมาใช้ชีวิตร่วมกับคนปกติได้อย่างไร
จุดวิกฤติ	- ไม่มี -
จุดสูงสุดทางอารมณ์	แม่ของแทนโกรธมากที่ลูกมาต่อว่าลูกและไม่ยอมรับผิดชอบใดๆ
จุดคลี่คลาย	แต่สำหรับแทนแล้ว เขากลับริ้วสักกังวลเพียงแค่ว่าลูกคนนั้นจะขับรถไปชนคนอื่นจนต้องเจ็บตัวแบบเขา ปูนจึงรู้สึกสงสารแทนก็เลยยอมแบ่งหมูทอดให้แทนกิน
บทสรุปของเรื่อง	ทั้งคู่เล่นรอกองไฟกันอย่างสนุกสนาน

โครงสร้างเรื่องรำที่ 1 ผู้วิจัยได้ทดลองทำการแสดงเพียงแค่ 2 คน แทน และปูนจะมาเล่าเรื่องเหตุการณ์ต่างๆ 2 ตัวละครนี้จะสลับสับเปลี่ยนเป็นตัวละครอื่นๆ คล้ายเป็นการสวมบทบาทสมมติ(Role Play) โดยได้หยิบยกเอา 2 เรื่องเล่าในวรรณกรรมขึ้นมาสร้างให้เป็นบท พบว่าเหตุการณ์ที่ยกมานั้นขาดการกระทำหลัก (Action) ของตัวละคร ทำให้เส้นเรื่องไม่เกิดการพัฒนาเป็นเพียงแค่เล่าเรื่องราวตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้น การดำเนินเรื่องไม่มีความน่าติดตาม ปมขัดแย้งก็ไม่ได้เกิดจากความต้องการที่สวนทางกันระหว่างตัวละครหลักและตัวละครปะทะ ตัวละครหลักคือปูนไม่ได้เกิดการเรียนรู้และเปลี่ยนแปลง ขาดบทสรุปที่จะนำพาผู้ชมไปสู่สาระสำคัญของเรื่อง

หลังจากส่งการแสดงโครงสร้างรำที่ 1 ให้กับอาจารย์ที่ปรึกษาและคณะกรรมการได้ชมแล้ว ก็ได้้นำคำแนะนำ คำติชมมาพัฒนาการสร้างบทละครต่อในรำที่ 2 ที่ได้มีการเปลี่ยนแปลงวิธีการเล่าเรื่อง จากที่จะใช้นักแสดงเพียงแค่ 2 คนเล่าเรื่องราวแทนตัวละครหลายๆตัว ก็ได้เพิ่มตัวละครขึ้นมาอีก 3 ตัว

ซึ่งเป็นเพื่อนๆ ในชั้นเรียนของแทนและปูน ได้แก่ 1.ตัวละคร “โด้ง” มีนิสัยชอบแกล้งคน และมักเอาเปรียบคนที่ด้อยกว่า 2.ตัวละคร “หญิง” ไม่กล้าคิดอะไรด้วยตัวเองทำอะไรก็มักจะทำตามเพื่อน อยากใกล้ชิดคนที่มอำนาจเพื่อผลประโยชน์ของตัวเอง 3. ตัวละคร “หลิน” หัวหน้าห้องผู้รักความยุติธรรมจิตใจดี มีความเป็นผู้นำสามารถแก้ปัญหาได้ดี ซึ่งทั้ง 3 ตัวละครนี้ ได้มาจากการดึงเอาลักษณะตัวละครในวรรณกรรมเรื่อง ผมปัญญาอ่อน แล้วนำมาสร้างสรรค์ขึ้นเป็นตัวละครใหม่ พร้อมหยิบยกเรื่องเล่าจากในวรรณกรรมที่ประกอบไปด้วยเรื่องเล่าสั้นๆ ทั้งหมด 30 ตอน แต่เมื่อจะต้องนำมาสร้างสรรค์เป็นบทละครเวที กลุ่มผู้วิจัยจึงได้คัดเลือกเรื่องเล่าสั้นๆ ออกมาทั้งหมด 4 ตอน ได้แก่

1. ตอนกระดาศที่ใช้ทำอะไรไม่ได้ เรื่องราวเกิดขึ้นในห้องเรียน การค้นหาตัวแทนของห้องไปรับรางวัลความมีน้ำใจที่หน้าเสาธง หัวหน้าห้องเสนอให้ ผิง เกี้ย หนัน เป็นผู้ไปรับรางวัล แม้คนอื่นๆ ในห้องจะคัดค้าน แต่หัวหน้าก็ยืนยันว่าเขาคือคนที่เหมาะสมที่สุด แต่ด้วยความที่ ผิง เกี้ย หนัน ไม่เข้าใจว่าเกียรติบัตรเอาไว้ทำอะไร เขาจึงไม่รู้สึกรักดีใจเพราะเขาคิดว่า กระดาศเปล่า ยังมีประโยชน์มากกว่ากระดาศที่มีแต่ตัวหนังสือแบบนี้ เพราะกระดาศเปล่าสามารถใช้วาดรูปได้ทั้งสองด้าน

2. ตอน ฮีโร่หรือปัญญาอ่อน ดิงโถง จอมเกรทที่สุดในชั้นเรียนออกอุบายแกล้ง ผิง เกี้ย หนัน มีเป้าหมายจะให้เขาไปเปิดกระโปรงหัวหน้าห้อง จึงถาม ผิง เกี้ย หนัน ว่า “ไอปัญญาอ่อน นายอยากเป็นฮีโร่ไหม?” ผิง เกี้ย หนัน ไม่เข้าใจคำถาม ดิงโถงจึงบอกว่าถ้า ผิง เกี้ย หนัน ไปเปิดกระโปรงหัวหน้าดูว่าหล่อนใส่กางเกงสีอะไรเขาก็จะได้เป็นฮีโร่ ผิง เกี้ย หนัน จึงเชื่อและทำตามแต่ไม่สำเร็จ หัวหน้าห้องโกรธมาก ผิง เกี้ย หนัน เพิ่งรู้ว่าโดนหลอก จึงรู้สึกเสียใจที่เกือบจะทำเรื่องน่าอับอายเสียแล้ว

3. ตอน สงครามลูกโป่งน้ำ วันงานโรงเรียนเพื่อนๆ เสนอเล่นเกม สงครามลูกโป่งน้ำเพื่อเก็บค่าบัตรนำเงินไปซื้อตุ๊กต่น้ำประจำห้องเรียนเพื่อนๆ ได้ลงความเห็นให้ ผิง เกี้ย หนัน มายืนเป็นเป้าให้คนที่มาเล่นเกมปาลูกโป่งน้ำใส่ จนเปียกไปทั้งตัว ผิง เกี้ย หนัน ขอเป็นคนเล่นปาลูกโป่งบ้าง แต่เพื่อนๆ ก็ไม่ยอมเขาจึงต้องทำหน้าที่เป็นเป้าจนจบงาน แม้จะทั้งเปียกและทั้งเจ็บแต่เขายอมเสียสละได้เพื่อเพื่อนๆ จะได้มีเงินไปซื้อตุ๊กต่น้ำ ผิง เกี้ย หนัน ลองเอาลูกโป่งที่ใส่น้ำไปใส่เท้าตัวเอง เขาหัวเราะ “สนุกจริงๆ ด้วย”

4. ตอน ปัญญาอ่อนก็โกรธเป็น เข้าก่อนมาโรงเรียนแม่ท้อข้าวขาหมู ไว้ให้ เฝิง เถีย หนั้น มากินที่โรงเรียน ดึงโถงวิ่งมาแย่งข้าวกล่องไป ทั้งสอง ยื้อแย่งกันไปมา จนกล่องข้าวหล่นลงพื้นข้าวหกกระจาย เฝิง เถีย หนั้นโกรธมาก จะไปฟ้องครู ดึงโถงไม่ได้รู้สึกกลัวแถมยังทำท่าทางล้อเลียน เฝิง เถีย หนั้น โกรธจนทนไม่ไหวหอบกาน้ำร้อนปาใส่ดึงโถง แต่เขากลับรู้สึกเสียใจกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจึงร้องไห้โฮ ขาเป่เพื่อนสนิทของเขาเดินเข้ามาปลอบใจพร้อมแบ่ง ข้าวกล่องให้เฝิงเถียหนั้นกินด้วยกันคนละครึ่ง

เหตุที่เลือกเรื่องเล่าทั้ง 4 ตอนนี้มาใช้เป็นเพราะเนื้อหาของทั้ง 4 ตอน มีเรื่องราวที่สื่อสารถึงประเด็นเรื่องการส่งเสริมความเข้าใจต่อเด็กออทิสติกได้ ค่อนข้างชัดเจนตรงตามประเด็นความคิดที่กลุ่มผู้วิจัยต้องการจะนำเสนอไปยังผู้ชม

ตารางที่ 2 โครงสร้างเรื่อง รำที่ 2

ปูพื้นเรื่อง	เรื่องราวของลูกพี่ลูกน้อง 2 คน ปูนและแทนที่ได้ตั้งแคมป์ที่หลังบ้านด้วยกัน ปูนรู้สึกไม่พอใจที่จะต้องมาดูแลน้องชายที่เป็นออทิสติก
ความขัดแย้ง	แทนได้หยิบเกียรติบัตรชนะเลิศการแข่งขันแบดมินตันของปูนออกมาฉีกโดยไม่ตั้งใจหวังจะใช้เป็นเชื้อเพลิงก่อกองไฟ ปูนโกรธแทนมากต่อว่าแทนอย่างรุนแรง และผลักแทนเข้าไปในเต็นท์เพื่อเป็นการทำโทษ จึงเกิดเหตุการณ์ที่ทำให้ปูนได้ระลึกย้อนเวลาไปนึกถึงเหตุการณ์ในอดีตก่อนหน้านี้
การดำเนินเรื่อง	- ปูนกับแทนมาโรงเรียนพร้อมกัน เมื่อถึงหน้าชั้นเรียนปูนกำชับกับแทนว่า ห้ามบอกใครๆ ว่าเราเป็นลูกพี่ลูกน้องกันเด็ดขาด แต่แทนดันหลุดปากพูดว่าเป็นลูกพี่ลูกน้องกับปูน ทำให้เพื่อนสงสัยว่าแทนและปูนเป็นลูกพี่ลูกน้องกัน ปูนจึงหาวิธีแกล้งแทนเพื่อกลบเกลื่อนความจริงไม่ให้เพื่อนๆ สงสัย - ปูนจึงแกล้งให้แทน ไปเปิดกระโปรงหัวหน้าลิน ถ้าทำสำเร็จแทนก็จะได้เป็นฮีโร่ แต่แทนดันทำไม่สำเร็จแถมยังถูกหัวหน้าลินตำหนิ - ในการจัดกิจกรรมแคมป์ลูกเสือ ปูนและโต้งได้เสนอเกมสงครามลูกบอลสีห้วงจะแกล้งแทน โดยให้แทนมายืนเป็นเป้ายิงให้คนที่มาร่วมกิจกรรมได้ปา สุดท้ายแทนยอมทำแม้จะเจ็บไปหมดทั้งตัว - โต้งแย่งกล่องข้าวของแทนจนหล่นลงพื้นข้าวหกกระจาย แทนเสียใจมาก
จุดวิกฤติ	แม้จะเคยอายุที่มีน้องเป็นออทิสติก แต่เมื่อเห็นแทนโดนโต้งรังแก ปูนก็พยายามที่จะห้ามแต่ก็โต้งก็ไม่ยอมหยุด
จุดสูงสุดทางอารมณ์	หัวหน้าลินเป็นผู้เห็นเหตุการณ์ จึงต่อว่าปูนว่าทำไมจึงไม่ปกป้องน้องปล่อยให้โดนรังแก และเปิดเผยความจริงว่าทั้งคู่เป็นลูกพี่ลูกน้องกัน
จุดคลี่คลาย	เมื่อเพื่อนๆ รู้ว่าทั้งคู่เป็นพี่น้องกัน ปูนก็ถูกล้อว่าเป็นออทิสติกเหมือนกับแทน ปูนรู้แล้วว่าตัวเองทำผิด จึงได้ขอโทษแทนในสิ่งที่เคยทำกับแทน ทำให้แทนต้องเสียใจ
บทสรุปของเรื่อง	หลังนึกย้อนเหตุการณ์ในอดีต กลับมาที่เหตุการณ์ปัจจุบัน ปูนเริ่มใจเย็นลงและเข้าใจแทนมากขึ้น

การพัฒนาโครงสร้างเรื่องในร่างที่ 2 ได้ดึงเอาเรื่องราว 4 ตอนจากวรรณกรรมที่มีการผูกเรื่องที่น่าติดตามและมีชั้นเชิงในการเล่าเรื่องที่ได้อยู่แล้ว จึงทำให้การดำเนินเรื่องมีความสนุกสนานน่าสนใจมากขึ้น ช่วยให้นักแสดงทำงานได้ง่ายขึ้น เพราะมองเห็นการเดินทางของตัวละครในช่วงตอนต้น ตอนกลาง และตอนจบของเรื่องได้อย่างเห็นภาพ ความสัมพันธ์ของตัวละครที่มีรายละเอียดมากขึ้น แต่ยังไม่พบจุดบัพพร้อมอยู่ตรงที่ในท้ายที่สุด ตัวละครหลักอย่าง ปูน ก็ยังไม่ได้สำนึกในการกระทำของตนเองจริงๆ และยังไม่ได้แสดงออกถึงการกระทำใดๆ ที่เป็นการบ่งบอกว่าตัวละครได้เรียนรู้ชีวิตและเปลี่ยนแปลงตนเอง จึงส่งผลให้การสื่อสารประเด็นเรื่องการเสริมสร้างความเข้าใจต่อเด็กออทิสติกยังไม่ชัดเจน ความรู้สึกสงสารและเห็นใจตัวละครแทนที่เกิดขึ้นของผู้ชมนั้นมาจากการกระทำของตัวละครแทนที่เป็นออทิสติกเองคือเป็นคนที่มีมุมมองโลกในแง่บวกทั้งๆ ที่ตนเองถูกกระทำ แต่ผู้ชมไม่ได้เรียนรู้ไปกับการกระทำของตัวละครหลัก

ภาพที่ 2 และภาพที่ 3 กระบวนการซ้อมเพื่อพัฒนาบทละคร
(ที่มา : ผู้วิจัย, 2563)

ตารางที่ 2 โครงสร้างเรื่อง ร่างที่ 2

ปูพื้นเรื่อง	ฉากที่ 1 เรื่องราวขอลูกที่ลูกน้อง 2 คน ปูนและแทนที่ได้ตั้งแคมป์ที่บ้านด้วยกัน ปูนรู้สึกไม่พอใจที่จะต้องมาดูแลน้องชายที่เป็นออทิสติก
ความขัดแย้ง	แทนได้หยิบเกียรติบัตรชนะเลิศการแข่งขันแบดมินตันของปูนออกมาอีกโดยไม่ได้ตั้งใจหวังจะใช้เป็นเชื้อเพลิงก่อกองไฟ ปูนโกรธแทนมากต่อว่าแทนอย่างรุนแรง และผลักแทนเข้าไปในเตนท์เพื่อเป็นการทำโทษ จึงเกิดเหตุการณ์ที่ทำให้ปูนได้ระลึกย้อนเวลาไปนึกถึงเหตุการณ์ในอดีตก่อนหน้านี้
การดำเนินเรื่อง	<p>- ฉากที่ 2 ในกิจกรรมวันเข้าค่ายลูกเสือหลังจากที่หัวหน้าหลิน หญิง ปูน แทน ได้ตั้ง รู้สึกเหน็ดเหนื่อยจากการเดินทางไกลกลับเข้ามาแคมป์ที่พัก ทั้งหมดช่วยกันทำอาหารในระหว่างนั้นได้งีบหลับ จึงได้วางแผนให้ปูนเป็นคนไปคุยกับแทน เพื่อให้แทนไปเปิดประโปรงหัวหน้าหลิน ปูนยอมทำตามได้เพราะกลัวได้จะไม่ยอมให้เล่นเกมส์ด้วย แทนหลงเชื่อยอมทำตามที่ปูนบอก เพราะปูนสัญญาว่าถ้าแทนทำตามจะยอมบอกกับเพื่อนๆ ว่าแทนเป็นลูกที่ลูกน้องของปูนและจะยอมเล่นด้วย แต่แทนทำไม่สำเร็จจึงโดนหัวหน้าหลินต่อว่าแทนเสียใจที่เกือบทำเรื่องที่น่าอับอายพยายามขอโทษหัวหน้าหลินแต่หลินก็ยังไม่โกรธ แทนจึงเผลอพูดออกมาว่าแทนทำไม่สำเร็จแบบนี้ก็ไม่ได้บอกใครๆนะชิวว่าแทนกับปูนเป็นลูกที่ลูกน้องกัน ได้กับหญิงพยายามซักไต่ถามว่าจริงมั๊ย ปูนพยายามเฉไฉไม่ยอมรับ</p> <p>- ฉากที่ 3 เหตุการณ์ต่อมาทั้งหมดจะต้องช่วยกันคิดกิจกรรมประจำฐาน ได้เล่นเกมสงครามลูกบอลสี โดยมอบหมายให้แทนเป็นบ่าหนึ่งให้คนที่มาเล่นเกมปาลูกบอลไปที่แทนได้หวังจะใช้เกมนี้เพื่อให้ปูนพิสูจน์ตัวเองว่าไม่ได้เป็นลูกที่ลูกน้องกับแทน โดยให้ได้เป็นคนปาลูกบอลไปที่แทน แม้ว่าปูนจะรู้ว่าถ้าปาลูกบอลไปแทนก็จะเจ็บ แต่ก็ต้องยอมทำเพราะกลัวเพื่อนๆจะรู้ความจริง เขาก็จะถูกล้อเพื่อนๆก็อาจจะรังเกียจไม่ยอมเล่นด้วย จบเกมแทนเจ็บไปทั้งตัวหัวหน้าหลินมาลอบใจแทน</p> <p>- ฉากที่ 4 ได้แย่งกล่องข้าวจากมือของแทน ส่งให้ปูนแม้ปูนจะพยายามห้ามแต่การยื้อแย่งกันก็ทำให้ข้าวกล่องตกพื้นข้าวหกกระจาย หัวหน้าหลินเข้ามาเห็นเหตุการณ์ จึงต่อว่าปูนว่าทำไมเป็นถึงรังแกน้อง เป็นลูกที่ลูกน้องกันไม่ใช่เธอ</p>
จุดวิกฤติ	ได้กับหญิงได้ยินเข้าจึงได้คาดคั้นเอาความจริงจากปูนให้ยอมรับว่า เป็นลูกที่ลูกน้องกับแทนจริงหรือไม่ แทนเห็นว่าปูนกำลังถูกเพื่อนล้อเลียนจึงวิ่งเข้ามาปกป้องปูน แต่ยังคงกลับทำให้ได้กับหญิงล้อเลียนปูนหนักขึ้น แทนผลักหญิงกับได้ง้อออกไป ทำให้ได้โกรธจนเกือบจะทำร้ายแทน
จุดสูงสุดทางอารมณ์	ปูนตัดสินใจปกป้องแทนผลักได้ง้อออกไป และยอมรับความจริงกับทุกคนว่า แทนเป็นลูกที่ลูกน้องของปูน ปูนโกรธแทนที่เป็นต้นเหตุทำให้เขาต้องถูกเพื่อนๆล้อเลียน แทนพยายามที่จะจ้อปูนให้หายโกรธ แต่ปูนพิสัสขาดขอโทษแทนเลิกยุ่งวนวายจนผลผลึกแทนเข้าไปในเตนท์

การพัฒนาเรื่องสู่ 100% ผู้วิจัยได้เพิ่มการกระทำที่ทำให้ตัวละครปูนได้เรียนรู้และเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่นจากการกระทำของตน แม้ว่าปูนจะใช้ความพยายามในการทำให้เพื่อนๆ ยอมรับตนเองด้วยการรังแกแทนแต่เพื่อนๆ ก็ยังไม่ยอมรับปูนอยู่ดี สุดท้ายปูนจึงตกอยู่ในสถานะที่ไม่ต่างจากแทน จุดนี้

จึงเป็นจุดที่ทำให้ตัวละครปูนได้เข้าใจถึงความรู้สึกของแทนเมื่อต้องอยู่อย่างโดดเดี่ยวและไม่ได้รับการยอมรับจากผู้คนรอบข้าง เมื่อปูนได้มีประสบการณ์ทางความรู้สึกเดียวกันกับแทนจึงได้เรียนรู้และเข้าใจถึงความต้องการ อารมณ์ และความรู้สึกของแทนที่เป็นเด็กออทิสติกว่าถึงแม้เค้าอาจจะมีพัฒนาการทางร่างกายที่ช้ากว่าคนอื่น ๆ แต่แทนก็มีจิตใจ มีความรู้สึก มีความต้องการที่ไม่ได้แตกต่างจากตนเองเลย ปูนจึงได้เริ่มเปิดใจและสัมผัสได้ถึงความรัก ความห่วงใย และความปรารถนาดีของแทนที่มีต่อเขา ในการแสดงตัวละครปูนจะเริ่มมองเห็นความต้องการและอารมณ์ความรู้สึกของแทน จะต้องเกิดการรับรู้ว่าตัวละครแทนดีใจ เสียใจ หรือเจ็บปวดได้จากการสังเกตสีหน้า ท่าทางที่ถึงแม้แทนจะไม่ได้พูดออกตรงๆ โดยผู้วิจัยได้เพิ่มการกระทำให้ตัวละครปูนกล้าที่จะออกมาปกป้องและยอมรับว่าตนเองมีลูกพี่ลูกน้องที่เป็นออทิสติก และเป็นแรงจูงใจที่ทำให้ตัวละครปูน เอ่ยคำขอโทษต่อน้องชายและยอมเรียกตนเองว่าเป็นพี่ชายได้อย่างเต็มภาคภูมิ จุดนี้เป็นจุดเปลี่ยนสำคัญที่ทำให้ตัวละครได้เรียนรู้ และยังทำให้ผู้ชมได้เรียนรู้ไปพร้อมๆ กับตัวละคร นำไปสู่การเข้าใจในสาระสำคัญของเรื่องคือ การส่งเสริมความเข้าใจต่อเด็กออทิสติก สร้างการรับรู้ให้ผู้ชมได้เข้าใจว่าเด็กออทิสติกนั้นก็มีความรู้สึกนึกคิด มีจิตใจที่ต้องการความรัก ความเมตตา ต้องการการยอมรับที่ไม่ได้แตกต่างจากคนทั่วๆ ไป จึงทำให้การพัฒนาบทละครในร่างที่ 3 นี้เป็นโครงสร้างบทละครที่สมบูรณ์

2. กระบวนการสร้างสรรค์และพัฒนาตัวละคร

กระบวนการสร้างสรรค์และพัฒนาตัวละคร ผู้วิจัยในฐานะนักแสดงละครเวทีสำหรับเด็กได้ให้ความสำคัญกับความจริงจังในการแสดง อีกทั้งนักแสดงในละครเด็กก็จำเป็นที่จะต้องใช้ทั้งร่างกาย ท่าทาง และน้ำเสียง เพื่อนำเสนอจุดเด่นและลักษณะนิสัยของตัวละครให้ผู้ชมเห็นถึงจุดเด่นของตัวละคร ในการสร้างสรรค์ตัวละครแทนและปูน ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ลักษณะนิสัยตัวละครที่ดึงมาจากวรรณกรรม ผมปัญญาอ่อน และได้มีการศึกษาหาข้อมูลเพิ่มเติมผ่านการลงพื้นที่ ณ โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น

ฝ่ายการศึกษาพิเศษ (ศูนย์วิจัยออทิสติก) เพื่อสังเกตและศึกษาลักษณะกายภาพ รวมไปถึงความคิดความรู้สึกของเด็กที่มีภาวะออทิสติกและกลุ่มเพื่อนที่มีทัศนคติ การปฏิบัติตนต่อเด็กที่มีภาวะออทิสติก ผู้วิจัยจึงหยิบยกข้อมูลที่ได้จากการลงพื้นที่และการวิเคราะห์วรรณกรรมมาสร้างสรรค์และพัฒนาให้เป็นตัวละคร ในระหว่างการฝึกซ้อมก็ได้พบปัญหา อุปสรรคระหว่างการแสดง และวิธีการแก้ไขปัญหาเพื่อพัฒนาตัวละครดังนี้

2.1 การพัฒนาและสร้างสรรค์การแสดงตัวละคร “แทน”

ในการสร้างสรรค์การแสดงตัวละครแทน ผู้วิจัยได้หยิบยกตัวละคร เฝิง เถี่ย หนัน มาจากวรรณกรรมเรื่อง ผมปัญญาอ่อน เขาเป็นเด็กชายที่มีอายุ 15 ปี มีผลการวัดเชาว์ปัญญา 70 คะแนน ถืออยู่ในเกณฑ์ระดับสติปัญญาที่พออบรมสั่งสอนได้ ทำให้สามารถเรียนในห้องเรียนร่วมกับเด็กปกติได้ เพื่อนๆ มักจะเรียกเขาว่าปัญญาอ่อน ทุกครั้งที่เพื่อนเรียกเขาอย่างนั้นเขาจะยิ้มและหัวเราะ เขาไม่รู้ว่าปัญญาอ่อนคืออะไรเขาหัวเราะตามเพียงเพราะเห็นเพื่อนๆ มีความสุข เมื่อได้ข้อมูลพื้นฐานของตัวละครจากในวรรณกรรมมาแล้ว ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาหาข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับลักษณะภาวะบกพร่องของเด็กออทิสติกพบว่าเด็กออทิสติกจะมีภาวะบกพร่องอยู่ 3 ด้าน ได้แก่ ภาวะบกพร่องด้านการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม คือไม่สบตา มีการตอบสนองที่ไม่ปกติต่ออารมณ์ โกรธ ภาวะบกพร่องด้านการสื่อสาร คือ พูดเพียงคนเดียวซ้ำๆ ไม่สามารถพูดเป็นประโยคได้ ใช้คำแปลกๆ สื่อความหมายแปลกๆ เฉพาะคนที่ใกล้ชิดเด็กจึงจะเข้าใจ และภาวะด้านการแสดงพฤติกรรมซ้ำๆ เช่น เล่นนิ้วมือ เดินในท่าเฉพาะซ้ำๆ จดจ่อกับบางสิ่งมากเป็นพิเศษ ยึดติดกับอะไรแบบเดิมๆ (มูลนิธิเพื่อเด็กพิการ, 2558)

จากข้อมูลที่ผู้วิจัยได้มาจากการลงพื้นที่สังเกตการณ์ ณ โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น ฝ่ายการศึกษาพิเศษ (ศูนย์วิจัยออทิสติก) เพื่อศึกษาถึงลักษณะของกลุ่มเด็กออทิสติกเพิ่มเติมและนำมาพัฒนาสร้างลักษณะตัวละคร พบว่าลักษณะการแสดงออกของเด็กออทิสติกในแต่ละคนจะมีลักษณะที่แตกต่างกันออกไป เช่น บางคนต้องเคลื่อนไหวหมุนตัวอยู่ตลอดเวลา

สาเหตุเป็นเพราะปริมาณน้ำในหูไม่เท่ากันจึงต้องอาศัยการหมุนตัวเพื่อให้ร่างกายรู้สึกทรงตัวได้ บางคนก็จะทาบหน้าอกตัวเองเมื่อไม่มั่นใจ บ้างก็จะชอบดึงขาคู้และดึงขาคาตัวเอง หรือจิกเล็บตัวเองอยู่ตลอดเวลาเพื่อเป็นการกระตุ้นประสาทสัมผัสได้ทำการรับรู้ สิ่งที่เราเห็นได้ชัดจากการลงพื้นที่ก็คือ เด็กออทิสติกชอบการสัมผัส จับมือ กอด หอมแก้ม เพราะต้องการที่จะแสดงความรัก เมื่อเขาารู้สึกสนิทสนมและไว้วางใจใครสักคน เขามักจะอยากอยู่ใกล้ชิดกับคนคนนั้นจนบางทีอาจจะทำให้อีกฝ่ายรู้สึกอึดอัดรำคาญหากไม่เข้าใจในสิ่งที่เด็กออทิสติกเป็น รวมทั้งการมองเห็นของเด็กออทิสติกมักจะเป็นภาพเชิงสามมิติ (3D) จินตนาการของเขาจะล้ำไปไกลมากกว่าคนปกติ จึงทำให้เกิดปัญหาในการพูดคุยสื่อสารระหว่างเราซึ่งเป็นคนปกติกับเด็ก ออทิสติกที่มักจะมี ความเข้าใจและเห็นภาพที่ต่างกัน คนส่วนใหญ่มักจะคิดว่าเด็กออทิสติกมักมีสายตาล่องลอย แต่ความจริงแล้วสายตาของเขามีจุดมุ่งหมายในการมอง เพียงแค่จะไม่กล้าสบตากับผู้คนที่โดยตรง แต่ในทางกลับกันหากเขาได้มองจดจ่อสิ่งใดเพียงชั่วครู่ เด็กออทิสติกจะสามารถจดจำรายละเอียดได้เป็นอย่างดี

จากข้อมูลที่ได้นำมาผู้วิจัยจึงได้นำมาใช้ในพัฒนาตัวละครและสร้างสรรค การแสดงให้กับตัวละคร แทน ที่มีภาวะออทิสติก การออกแบบการแสดง กริยาท่าทางต่างๆ เช่น การจัดวางท่าทางของร่างกาย การเคลื่อนไหว การจิกเล็บ อยู่บ่อยๆ เพราะต้องการกระตุ้นระบบประสาท หรือเมื่อมีความต้องการหรือ ความกังวลใจแทนก็จะนำมือมาทาบที่หน้าอก ตลอดจนการใช้สายตาในการมอง และเนื่องจากตัวละครแทนเป็นเด็กผู้ชายแต่ผู้วิจัยเป็นผู้หญิงจึงต้องใช้ น้ำเสียงที่มีโทนเสียงต่ำกว่าเสียงพูดปกติ

- การพัฒนาตัวละครในช่วงที่ 1

เนื่องจากมีนักแสดงหลักเพียง 2 คนแต่ต้องเล่าเรื่องที่มีตัวละครหลาย ตัว กลุ่มผู้วิจัยจึงเลือกใช้วิธีการเล่าเรื่องด้วยการแสดงบทบาทสมมติ โดยให้ นักแสดงทั้ง 2 คน เล่าเรื่องโดยการสลับเปลี่ยนคาแรคเตอร์ตัวละครเหมือน ทั้งคู่กำลังเล่นบทบาทสมมติกันอยู่ แต่ก็พบว่าการเล่นบทบาทแบบนี้ทำให้ มีความขัดแย้งกับคาแรคเตอร์ของตัวละครที่มีภาวะออทิสติก ขาดความน่าเชื่อ

ในตัวละครเนื่องจากตัวละครดูฉลาดเกินไปที่จะสามารถคิดทำท่าทาง ล้อเลียนบุคคลอื่นได้ ดูจะรู้เรื่องเกินกว่าคนที่มีระดับสติปัญญาบพร่อง อีกปัญหาที่พบก็คือ เมื่อผู้วิจัยต้องสวมบทบาทเป็นตัวละครหลายๆตัว แต่เมื่อถึงช่วงที่ สลับตัวละครก็ไม่สามารถแยกคาแรคเตอร์ตัวละครได้อย่างชัดเจน ส่งผลทำให้ คนดูไม่เข้าใจเรื่องและมีมุมมองต่อตัวละครหลักที่มีภาวะออทิสติกเปลี่ยนไป ผู้วิจัยจึงต้องคิดหาทริคในการเล่าเรื่องใหม่ โดยเพิ่มจำนวนนักแสดงเข้ามาอีก 3 คนเพื่อมาสวมบทบาทอื่นๆ ส่วนตัวผู้วิจัยเองก็จะสวมบทบาทเป็น แทน เด็กชาย ที่มีภาวะออทิสติกเพียงตัวเดียว

- การพัฒนาตัวละครในช่วงที่ 2

หลังจากเปลี่ยนรูปแบบการเล่าเรื่องจึงทำให้ผู้วิจัยได้ทำงานกับตัวละคร ที่มีภาวะออทิสติกได้อย่างเต็มที่ ผู้วิจัยจึงเริ่มทำงานกับร่างกาย โดยเปลี่ยน วิธีการเดินด้วยการเลือกอวัยวะส่วนใดส่วนหนึ่งมาเป็นจุดศูนย์กลาง (Center) เพื่อนำพาร่างกายที่จะส่งผลต่อการเคลื่อนไหวและการใช้ท่าทาง ในช่วงแรก ผู้วิจัยได้เลือกคอมาเป็นจุดศูนย์กลางในการนำพาร่างกาย แต่เมื่อฝึกซ้อมไปเรื่อยๆ พบปัญหาว่ารู้สึกไม่สบายตัวระหว่างแสดง ดูฝืนธรรมชาติทำให้ผู้ชม รู้สึกอึดอัดไปด้วย ผู้วิจัยจึงได้เปลี่ยนส่วนนำของร่างกายมาเป็นท้อง และหน้าผาก ส่งผลให้วิธีการยืน การเดิน และการเคลื่อนไหวเปลี่ยนไปดูคล้ายเด็กที่มีภาวะ ออทิสติกมากขึ้น อีกทั้งยังช่วยในเรื่องการใช้สายตา เพราะเมื่อให้หน้าผาก เป็นส่วนนำในการเคลื่อนไหวก็ส่งผลทำให้ตัวละครตัวนี้มักจะมองต่ำอยู่เสมอ ที่ก็สอดคล้องกับลักษณะการมองของเด็กออทิสติกที่มักจะไม่สามารถสบตาผู้อื่น ในการใช้น้ำเสียงที่ได้เปลี่ยนเสียงให้มีความทุ้มมากกว่าปกติ ที่ก็มีปัญหา ในการควบคุมเสียงให้ทุ้มต่ำอย่างสม่ำเสมอ บางครั้งก็ทุ้มต่ำไปจนฟังไม่รู้เรื่อง วิธีการแก้ไขก็คือ ทำการวอร์มเสียงและค้นหาช่องเสียงต่ำให้เจอ ฝึกใช้ช่องเสียง ทุ้มต่ำจนเกิดความคุ้นชิน

- การพัฒนาตัวละครในช่วงสุดท้าย

หลังมีการปรับแก้ไขโครงเรื่อง จึงส่งผลให้ความต้องการ แรงจูงใจ และ ความรู้สึกของตัวละครเปลี่ยนไปด้วย นอกจากนี้ยังได้มีการเปลี่ยนตัวนักแสดง สมทบ ที่รับบทเป็น โต้ จึงต้องกลับมาซ้อมทวนเรื่องใหม่ทั้งหมด โดยเฉพาะ

ในฉากที่มีตัวแสดงใหม่เข้ามา ทำให้การทำงานของผู้วิจัยมุ่งไปให้ความสำคัญที่นักแสดงใหม่จนผู้วิจัยลืมการให้รายละเอียดการทำงานกับตัวละครแทน เพราะมัวแต่ไปพะวงกับตัวละครอื่นๆ จึงเกิดปัญหาในระหว่างการแสดงขึ้น เนื่องจากผู้วิจัยไปเน้นที่การแสดงออกทางกายภาพข้างภายนอกจนลืมพัฒนาความรู้สึกภายในของตัวละคร ส่งผลให้การแสดงของผู้วิจัยมีความพยายามที่จะเป็นตัวละครมากเกินไป การแสดงไม่เป็นธรรมชาติ ขาดมิติและความน่าเชื่อถือ ความจริงใจเพราะแสดงออกไปโดยไม่ได้รู้สึกจริงต่อการกระทำ วิธีแก้ปัญหาของผู้วิจัยก็คือพยายามสลัดความกังวลทุกอย่างออกไป พยายามผ่อนคลายร่างกาย กลับมาทบทวนบทละครอีกครั้ง และกลับมาให้ความสำคัญกับความรู้สึกและความต้องการของตัวละครเป็นหลัก

ภาพที่ 4 และภาพที่ 5 กระบวนการซ้อมเพื่อพัฒนาตัวละครแทนและปูนในช่วงที่ 1 และช่วงที่ 2 (ที่มา : ผู้วิจัย, 2563)

2.2 การพัฒนาและสร้างสรรค์การแสดงตัวละคร “ปูน”

ในการสร้างสรรค์ตัวละครปูน ผู้วิจัยได้แรงบันดาลใจมาจากตัวละครเมิง ชิว ชิว น้องสาวของเมิง เตี่ย หนัน จากในวรรณกรรมเรื่อง ผมปัญญาอ่อน ซึ่งในวรรณกรรมได้เขียนถึงลักษณะตัวละครเมิง ชิว ชิว ไว้ว่าเป็นคนอารมณ์ร้อน หงุดหงิดง่าย ติดเพื่อน ปากไม่ตรงกับใจและไม่กล้ายอมรับที่ชายตัวเองที่เป็นอหิสติก จากนั้นผู้วิจัยก็นำมาออกแบบตัวละครขึ้นใหม่ โดยมีการเทียบเคียงพฤติกรรมผู้วิจัย บุคลิกภาพ ลักษณะนิสัยของผู้คนจริงๆ ที่อยู่รอบตัวเด็ก

อotisติกทั้งจากการไปลงพื้นที่สำรวจและจากประสบการณ์ส่วนตัวเพื่อสร้างสรรค์และพัฒนาให้เป็นตัวละครปูน

- การพัฒนาตัวละครในช่วงที่ 1

ผู้วิจัยเริ่มต้นจากการกำหนดอายุของตัวละคร โดยกำหนดให้ตัวละครปูนอายุ 15 ปี แต่ด้วยลักษณะทางกายภาพของผู้วิจัยเอง ที่ตัวค่อนข้างสูง และมีเสียงทุ้ม ทำให้คนผู้ชมไม่เชื่อว่าเป็นเด็กวัย 15 ปี จริงๆ อีกทั้งการใช้ร่างกายบนเวทีก็ยังไม่คล่องตัวยังมีอาการเกร็งร่างกายเมื่ออยู่บนเวที จึงแก้ไขปัญหาโดยการทำแบบฝึกหัดที่ใช้ตัวเลขมาแทนอายุ วิธีการก็คือให้นักแสดงกำหนดตัวเลขที่แทนอายุของตัวละคร และกำหนดให้ตัวเลขนั้นเป็นมวลน้ำหนักที่ไหลเวียนอยู่ในร่างกาย และให้รู้สึกถึงมวลน้ำหนักนั้นในทุกๆ การเคลื่อนไหวของร่างกาย แบบฝึกหัดนี้ช่วยทำให้ผู้วิจัยสามารถจัดระเบียบการเคลื่อนไหวร่างกายได้เป็นธรรมชาติมากขึ้น นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้ดึงเอาประสบการณ์ส่วนตัวมาช่วยเพื่อสร้างลักษณะตัวละครให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น เช่น การย้อนกลับไปนึกถึงตัวเองในช่วงอายุ 15 ปี ว่าตอนนั้นทำอะไรอยู่ มีความคิดทัศนคติอย่างไร ได้เคยพบเจอกับอะไรบ้าง ในช่วงวัยรุ่นมีความต้องการอะไรแล้วแสดงออกอย่างไร เป็นต้น

- การพัฒนาตัวละครในช่วงที่ 2

ผู้วิจัยพบปัญหาที่สำคัญคือการไต่ระดับอารมณ์ของตัวละคร เนื่องจากยังไม่เข้าใจตัวละครอย่างลึกซึ้ง แสดงออกมาโดยไม่รู้ระดับความโกรธ ความหงุดหงิดที่แท้จริงของตัวละคร แสดงออกมาโดยขาดเหตุผลและแรงจูงใจที่มากพอ ทำให้ไต่ระดับไปไม่ถึงความต้องการสูงสุดของตัวละคร ผู้วิจัยจึงต้องกลับไปแก้ไขที่โครงสร้างใหม่ พร้อมกับกลับไปอ่านวรรณกรรม และทบทวนบทละครอีกครั้ง เพื่อทำความเข้าใจกับตัวละครให้มากขึ้น

- การพัฒนาตัวละครในช่วงสุดท้าย

หลังจากมีการปรับเปลี่ยนโครงเรื่อง ที่ตอนจบให้ตัวละครแทนเสียชีวิตและหายไป ทำให้เกิดความสับสนในการเล่าเรื่อง อีกทั้งยังเกิดปัญหาที่จะต้องเปลี่ยนนักแสดงสมทบคือตัวละครโต้ง จึงทำให้ใช้เวลาไปกับการทำงานกับ

นักแสดงใหม่ มิวแต่ไปกังวลกับภาพรวมของการทำงานเลยทำให้จดจ่อกับตัวละครปูนไม่มากพอ จึงต้องกลับมาให้เวลากับตัวละครปูนมากขึ้น ปัญหาอีกอย่างที่พบก็คือผู้วิจัยหาความต้องการที่แท้จริงของตัวละครปูนไม่เจอ ส่งผลให้ผู้ชมยังไม่สามารถรับรู้ได้ถึงสาระสำคัญ เรื่องการส่งเสริมความเข้าใจต่อเด็กออทิสติกที่ผู้วิจัยต้องการนำเสนอ เนื่องจากยังไม่เห็นว่าตัวละครปูนนั้นได้เรียนรู้ความเข้าใจจนสามารถทำให้ตัวละครปรับเปลี่ยนความคิดและการกระทำของตนได้ในท้ายที่สุด ซึ่งตั้งแต่เริ่มต้นการค้นหาและพัฒนาตัวละครผู้วิจัยก็ได้ทดลองปรับเปลี่ยนความต้องการของตัวละครไปหลายๆ ครั้ง เช่นที่ปูนไม่อยากยอมรับแทนก็เพราะกลัวเพื่อนไม่ให้เล่นด้วย หรือตัวละครปูนต้องการที่จะมีเพื่อนเป็นคนปกติที่ไม่ใช่เด็กพิเศษแต่ก็ยังไม่ชัดเจนสักที จนในที่สุดผู้วิจัยได้ลองเลือกให้ตัวละครปูน ต้องการที่จะปกปิดความจริงว่ามีน้องเป็นออทิสติก ซึ่งความต้องการนี้ก็ช่วยส่งผลให้ในตอนสุดท้ายของเรื่องปูน เป็นคนกล่าวคำว่าขอโทษน้องชายต่อการกระทำที่ไม่ดีของตนที่ผ่านมา เพราะรับรู้ได้ถึงความรู้สึกของอีกฝ่ายว่ารู้สึกแค้นแค่ไหน อีกทั้งยังกล้ายอมรับกับเพื่อนๆ ว่าลูกพี่ลูกน้องของตัวเองนั้นเป็นเด็กออทิสติก พร้อมทั้งจะปกป้องน้องในฐานะพี่ชาย ซึ่งก็ทำให้ตัวละครปูนนั้นได้เรียนรู้ถึงความเข้าใจต่อเด็กออทิสติก ว่าแทนที่มีจิตใจ มีความต้องการ และมีความรู้สึกที่ไม่ได้แตกต่างจากเขาที่เป็นเด็กปกติเลยแม้แต่น้อย

ภาพที่ 6 กระบวนการซ้อมเพื่อพัฒนาตัวละครแทนและปูนในช่วงสุดท้าย
(ที่มา : ผู้วิจัย, 2564)

ตารางที่ 2 โครงสร้างเรื่อง ร่างที่ 2

กระบวนการสร้างสรรค์ตัวละคร	แทน	ปูน
ลักษณะทางกายภาพ	ลักษณะภายนอก แทนเป็นเด็กผู้ชายที่มีลักษณะท้วม เป็นคนร่าเริงแจ่มใส ยิ้มง่าย ไม่เคยโกรธใคร ไม่มีความทุกข์ใจ และไม่มีความโกรธแค้นต่อโลกใบนี้ เขาไม่รู้สักอย่างก็ว่าจะแสดงออกมาอย่างนั้น ไม่มีกระบวนการคิดที่ซับซ้อน แทนกำลังศึกษาอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 อายุ 15 ปี แต่พัฒนาการสมองหยุดที่อายุ 9 ปี ลักษณะภายใน มีความบกพร่องทางสติปัญญาชนิดที่พออบรมสั่งสอนได้	ลักษณะภายนอก ศึกษาอยู่โรงเรียนขอนแก่นวิทยายน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 อายุ 15 ปี ส่วนสูง 174 เซนติเมตร น้ำหนัก 60 กิโลกรัม ปูนเป็นคนนิ่งๆ ไม่ค่อยยิ้ม หงุดหงิดง่าย อารมณ์ร้อน ดุด่าเพื่อน พยายามปกปิดความอ่อนโยนของตัวเอง ซุ่มซำม ลักษณะภายใน ใจร้อน ปากไม่ตรงกับใจ
ภูมิหลังของตัวละคร	ตัวละครแทน ศึกษาอยู่โรงเรียนขอนแก่นวิทยายน เกิดที่จังหวัดขอนแก่นฐานะปานกลาง อาศัยอยู่กับแม่ 2 คน พ่อต้องไปทำงานที่ต่างจังหวัดบ่อยครั้ง ส่วนแม่ทำงานพยาบาล มีหลายครั้งที่แม่ของแทนต้องเข้าเวร จึงส่งผลให้แทนใช้เวลาส่วนใหญ่เล่นกับปูน ปูนจึงเป็นเพื่อนสนิทที่แทนไวใจและอยากเล่นด้วยมากที่สุด แทนมีตุ๊กตาใจชื่อ ตู๊ดตู เป็นตุ๊กตารูปผีเสื้อชมพู ตู๊ดตูเปรียบเหมือนตัวแทนของแทนหลายครั้งที่แทนรู้สึกแต่ไม่กล้าพูดหรือแสดงออก แทนจะให้ตุ๊ดตูเป็นคนพูดความต้องการ	แม่เป็นพยาบาล อายุ 41 ปี พ่อเสียชีวิตตอนปูนอายุได้ 6 ขวบ ปูนอยู่กับแม่ 2 คน และมีน้ำที่คอยแวะมาเล่นที่บ้านบ่อย ๆ นั่นคือแม่ของแทน แทนคือลูกพี่ลูกน้องที่เคยสนิทกันเมื่อวัยเด็ก ทุกครั้งที่นำไปเข้าเวร แทนก็จะได้มาอยู่ที่บ้านปูนเสมอ พ่อโตขึ้นปูนรับรู้ว่แทนไม่ปกติเหมือนเพื่อน ๆ ที่โรงเรียน เลยไม่กล้าบอกว่ามีน้องเป็นแทน
ความต้องการ (Objective)	แทนต้องการมีเพื่อนเล่น	ต้องการมีเพื่อนเป็นคนปกติ (ที่ไม่ใช่คนที่ เป็นออทิสติก) ไม่อยากเล่นกับแทน
ความต้องการสูงสุด (Super Objective)	แทนต้องการการยอมรับจากปูน	ต้องการเป็นที่ยอมรับของสังคม
การกระทำ (Action)	พยายามทำทุกวิถีทางเพื่อให้ปูนยอมรับ Action 1 ทำตามคำสั่งปูนที่ว่า “ถ้ารู้ว่าหัวหน้าใส่กางเกงในสีอะไร ปูนจะยอม	พยายามทำทุกอย่างที่จะปกปิดและปฏิเสธว่ามีลูกพี่ลูกน้องเป็นเด็กออทิสติก

3. การจัดสร้างองค์ประกอบศิลป์ในการแสดงละครเวทีสำหรับเด็ก

กลุ่มผู้วิจัยเลือกใช้รูปแบบละครเวทีสำหรับเด็กที่เป็นละครตามแบบแผน (Traditional play) ที่ต้องทำให้ผู้ชมเห็นภาพตามจินตนาการได้ ประกอบไปด้วยเทคนิคไฟ แสง เสียง ผู้อำนวยการผลิตจึงเลือกจัดแสดง ณ Performing Arts Studio คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ที่ก็ไม่ได้ให้ความสำคัญเฉพาะการจัดพื้นที่การแสดงภายในโรงละครเท่านั้น การจัดสถานที่ที่พื้นที่ภายนอกโรงละคร ที่นั่งพักระหว่างรอชมการแสดงของผู้ชมก็เป็นส่วนสำคัญไม่แพ้กัน เพราะถือเป็นการสร้างบรรยากาศเตรียมสร้างจินตนาการให้กับผู้ชมก่อนที่จะได้เข้าไปชมละครด้านในโรงละคร ซึ่งในช่วงเวลาที่จัดแสดงได้เกิดสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรค Covid-19 ระลอกใหม่ จึงทำให้ต้องมีการวางแผนถึงมาตรการป้องกันสำหรับโรงละครเพื่อสร้างความเชื่อมั่นในความปลอดภัยให้กับผู้ชม สำหรับการออกแบบฉากและเสื้อผ้า ออกแบบโดยใช้แนวคิดที่มาจากบรรยากาศของการตั้งแคมป์ และลักษณะสีสรรูปทรงที่ได้แรงบันดาลใจมาจากภาพวาดการ์ตูนที่เป็นประกอบของหนังสือวรรณกรรมเรื่องผจญภัยอ่อน โดยคำนึงถึงสีสันที่สดใสให้เหมาะสมกับละครสำหรับเด็ก แต่เนื่องจากผู้อำนวยการผลิตไม่ได้ใช้กระบวนการคิดในการสร้างงานแบบผู้กำกับการแสดง จึงส่งผลให้งานฉากและเสื้อผ้าขาดความเป็นเอกภาพเดียวกัน อีกทั้งฉากและเสื้อผ้าไม่ได้ทำหน้าที่ในการสื่อความหมายที่เชื่อมโยงกับเรื่องราวและประเด็นที่ต้องการนำเสนอ

ภาพที่ 7 และภาพที่ 8 งานออกแบบฉากและเครื่องแต่งกายละครเวที That's my Bro...คนนี้น้องผม (ที่มา : ผู้วิจัย, 2564)

สรุปและอภิปรายผล

ผลการดำเนินงานวิจัยสร้างสรรค์ละครเวทีสำหรับเด็กเรื่อง That's my bro...คนนี้น้องผม ที่ได้นำเรื่องราวบางส่วนบางตอนจากวรรณกรรมใต้หวัน เรื่อง ผมปัญญาอ่อน มาผ่านกระบวนการการสร้างสรรคืบละครและการสร้างสรรค์บทบาทตัวละคร “แทน” และ “ปูน” เพื่อส่งเสริมความเข้าใจต่อเด็กออทิสติก มีข้อค้นพบที่สามารถนำมาสรุปและอภิปรายผลได้ดังนี้

1. การสร้างสรรค์ละครเวทีสำหรับเด็ก กระบวนการสร้างสรรค์บทผ่านกระบวนการตีโฉบตีไฉนที่เป็นการหยิบยกเรื่องราวบางส่วนมาจากวรรณกรรมใต้หวันเรื่อง ผมปัญญาอ่อน มาสร้างสรรค์เป็นละครเวทีสำหรับเด็กเรื่อง That's my bro...คนนี้น้องผม เพื่อส่งเสริมความเข้าใจต่อเด็กออทิสติกสามารถสื่อสารความคิดหลักของเรื่องในประเด็นการสร้างเข้าใจต่อเด็กออทิสติกผ่านเรื่องราวในละครได้ วัดประเมินผลได้จากการสัมภาษณ์ผู้ชมที่เข้าร่วมชมการแสดง พบว่าผู้ชมมีความรู้สึกร่วมไปกับละคร ได้คิดถึงมุมมองของเด็กออทิสติกว่าการมองโลกของเขาและเรานั้นมีความแตกต่างกัน จึงทำให้การสื่อสารระหว่างเราและเขาเป็นภาษาที่ไม่เหมือนกัน อีกทั้งยังทำให้รู้สึกว่าจะต้องมีความละเอียดอ่อนในการมองเด็กออทิสติกให้มากขึ้น การดำเนินเรื่องมีความกระชับ เห็นถึงจุดขัดแย้งและการเปลี่ยนแปลงของตัวละครได้ชัดเจน เข้าใจได้ง่ายแม้เวลาในการแสดงจะยาวเพียง 30 นาที สะท้อนภาพความจริงของคนสังคมที่ยังมองเห็นว่าเด็กออทิสติกว่าแตกต่างแต่จริงๆ แล้วพวกเขาก็มีความรู้สึกมีความต้องการได้รับความรัก ความเข้าใจและการยอมรับไม่ต่างกับคนปกติ บางฉากในละครทำให้รู้สึกสะท้อนอารมณ์ รู้สึกว่าต้องหันกลับมามองคนในครอบครัวหรือคนที่อยู่ใกล้ตัว ไม่ว่าจะเขาหรือเราจะเป็นอย่างไรก็ควรจะให้มีความสำคัญกับเขาให้มากถึงแม้ว่าเขาอาจจะไม่ปกติก็ตาม

ดังนั้น การที่ผู้ชมจะได้รับสารสำคัญของเรื่องหลังจากที่ได้ชมละครจะต้องเกิดจากการได้เรียนรู้ผ่านการกระทำ (Action) ของตัวละครหลัก ที่จะต้องแสดงให้เห็นถึงการกระทำที่เกิดจากการเรียนรู้และเข้าใจชีวิต ตัวละครจะต้องเกิดการเปลี่ยนแปลงมีพัฒนาการที่ต่างไปจากจุดเริ่มเรื่อง ดังเช่นตัวละครปูน

ที่เริ่มเรื่องนั้นไม่มีความเข้าใจ และไม่ยอมรับในตัวละครแทนที่เป็นเด็กออทิสติก แต่ในตอนท้ายเรื่องตัวละครปูนก็ได้เรียนรู้เมื่อตนเองต้องตกอยู่สถานการณ์ที่ไม่ได้รับการยอมรับเช่นเดียวกันกับแทน ปูนจึงได้เข้าใจถึงจิตใจ อารมณ์ ความรู้สึกและความต้องการของตัวละครแทนที่เป็นเด็กออทิสติก ที่แม้ว่าเธอ จะมีความแตกต่างแต่เธอก็มีความรู้สึกที่ไม่แตกต่างจากคนปกติทั่วไป ที่ต้องการความรักความเข้าใจเช่นกัน

2. การสร้างสรรค์และพัฒนาตัวละคร ผู้วิจัยในฐานะนักแสดงสามารถสร้างสรรค์และพัฒนาตัวละคร “แทน” และ “ปูน” ให้ออกมามีชีวิตในโลกของละคร สามารถสวมบทบาทตัวละครเอกคือ “ปูน” ที่เป็นตัวแทนของคนที่ไม่เข้าใจเด็กออทิสติกและพยายามผลักดันออกไป และสามารถสวมบทบาทเป็นตัวละคร “แทน” ซึ่งเป็นเด็กออทิสติกได้อย่างน่าเชื่อ ที่สามารถทำให้ผู้ชมมีความรู้สึกร่วมไปกับตัวละครจนนำไปสู่ความเข้าใจประเด็นความคิดหลักของเรื่องในตอนท้ายเรื่องได้ วัตถุประสงค์ที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ชมพบว่าการแสดงของนักแสดงให้ผู้ชมเชื่อว่า ตัวละครแทนนั้นเป็นออทิสติกจริงๆ นักแสดงทำให้ผู้ชมรู้สึกซาบซึ้งไปกับความสัมพันธ์ของพี่น้อง ที่แม้ว่าตัวละครแทนเป็นเด็กออทิสติกแต่ก็มีความเข้มแข็งกว่าคนปกติทั่วไป แม้ร่างกายเขาจะอ่อนแอแต่ก็สามารถปกป้องพี่ชายของเขาได้

3. อภิปรายผลการทำงานของผู้วิจัยในฐานะนักแสดง

ผู้วิจัยได้เข้าใจวิธีการการแสดงละครเวทีสำหรับเด็ก ว่านักแสดงจะต้องสามารถใช้ร่างกายและเสียงได้ดี ต้องสร้างตัวละครให้มีจุดเด่นเป็นที่จดจำง่าย จะต้องใช้ความเชื่อและความจริงใจในการแสดงเป็นสิ่งสำคัญ ฉะนั้นการศึกษาทำความเข้าใจในตัวละครทั้งลักษณะทางกายภาพทั้งภายนอก ภายในจิตใจ และภูมิหลังของตัวละครจึงเป็นสิ่งที่นักแสดงต้องใส่ใจในรายละเอียด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในตัวละครที่มีภาวะออทิสติกซึ่งมีคุณลักษณะที่เฉพาะเจาะจงและมีความละเอียดอ่อนในสร้างบุคลิกลักษณะทางกายภาพ นักแสดงจึงควรจะมี ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเด็กภาวะออทิสติกอย่างลึกซึ้งและรอบด้าน เพื่อที่จะได้เข้าใจถึงความคิดความรู้สึกจริงๆ ของเด็กออทิสติกและสามารถนำมาถ่ายทอดได้อย่างน่าเชื่อ ต้องมีความจริงใจในการแสดงผู้ชม

จึงจะสามารถเข้าใจในความรู้สึกของตัวละครได้และนำไปสู่ความเข้าใจ
ในประเด็นสำคัญของเรื่องที่ผู้วิจัยต้องการนำเสนอ

การให้ความสำคัญกับการทำงานร่วมกันกับนักแสดงร่วม (Partner) ที่จะต้อง
ช่วยกันทั้งให้ (Give) และรับ (Take) ความรู้สึกระหว่างการแสดง เพื่อที่จะได้
สร้างสรรค์ตัวละครที่นักแสดงสามารถแสดงออกมาได้ด้วยความรู้สึกจริงๆ
แม้ว่าการทำงานของนักแสดงที่ขาดผู้กำกับการแสดงคอยชี้แนวทาง ก็อาจส่งผล
ให้นักแสดงสมาธิผิดที่ เนื่องจากจะต้องกังวลกับการวางภาพบนเวทีหรือไปสนใจ
กับการแสดงของนักแสดงสมทบ จนทำให้ในช่วงหนึ่งของการทำงานผู้วิจัยล้ม
ที่จะใส่ใจในรายละเอียดการแสดงของตัวละครที่ตนเองรับผิดชอบ อีกทั้งยัง
รู้สึกขาดความมั่นใจในการแสดงเพราะรู้สึกว่าขาดผู้นำทิศทางในการแสดง
ทำให้ในกระบวนการการพัฒนาตัวละครส่งผลให้ตัวละครขาดมิติ เพราะมีเพียง
ความรู้สึกและมุมมองจากนักแสดงเท่านั้น แต่ทั้งนี้หากทีมนักแสดงร่วมแรง
ร่วมใจกันทั้งรับผิดชอบหน้าที่ของตนเองให้เต็มที่และช่วยกันสะท้อนผล
การทำงานร่วมกัน พร้อมใจกันที่อยากจะทำผลงานให้ดีขึ้นงานก็จะประสบความสำเร็จได้เช่นกัน

4. อภิปรายผลการทำงานของผู้วิจัยในฐานะผู้อำนวยการผลิต

ในกระบวนการสร้างสรรค์ละครเวทีสำหรับเด็กเรื่อง That's my bro...
คนนี้น้องผม ผู้วิจัยในฐานะผู้อำนวยการผลิตพบว่า การบริหารจัดการละครเวที
ที่ไม่มีผู้กำกับการแสดงนั้น จะต้องมีความเข้าใจในส่วนของงานกำกับการแสดง
พอสมควร ต้องสามารถคิดวางแผนงานในส่วนของผู้กำกับการแสดงได้อย่าง
ครบถ้วน ต้องรู้โครงสร้างสำคัญในการผลิตละครเวที ในส่วนของการทำงาน
ที่ใช้กระบวนการตีไวซ์ จะต้องมีการวางแผนการทำงานรายวันต้องมี
การกำหนดแนวทางในการค้นหาหรือสร้างสรรค์บท ต้องมีความใส่ใจในทุก
รายละเอียดของกระบวนการเพราะจะช่วยให้สามารถประเมินการขับเคลื่อนงาน
และสามารถแก้ปัญหาได้ทันไม่เกิดความล่าช้าและผิดพลาดที่ที่ต้องการ
นำเสนอ จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้อำนวยการผลิตจะต้องอยู่ในกระบวนการฝึกซ้อม
ทุกวัน เพื่อรู้ถึงจุดเด่นและจุดด้อยของผลงาน ในการฝึกซ้อมทุกๆ ครั้งต้อง
คำนึงถึงการสร้างบรรยากาศให้สนุกสนาน ให้รู้สึกว่าการฝึกซ้อมนั้นสนุก
ค่านึงถึงการสร้างบรรยากาศให้สนุกสนาน ให้รู้สึกว่าการฝึกซ้อมนั้นสนุก

ส่วนร่วมในการทำงาน ในแต่ละวันของการทำงานหรือการซ่อมผู้อำนวยความสะดวกที่ที่จะต้องกำหนดเป้าหมายของการทำงานในแต่ละวัน อย่างในการซ่อมวันนี้จะซ่อมอะไร ต้องการค้นหาอะไร เช่น คาแรคเตอร์ ความสัมพันธ์ของตัวละคร เป็นต้น แล้วปลายทางหลังสิ้นสุดการซ่อมจะต้องได้อะไร เพื่อให้ทีมงานและนักแสดงทุกคนมุ่งทำงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้

สิ่งหนึ่งที่ทำให้การทำงานในการสร้างสรรค์ละครเวทีเรื่องนี้สำเร็จได้ตามเป้าหมายที่วางไว้ ก็คือการรับฟังความคิดเห็นของผู้ร่วมกระบวนการในทุกๆ หน้าที่ ไม่เพียงแต่นักแสดงเท่านั้น เพราะในการสร้างสรรค์ละครเวทีเรื่องนี้นอกจากทีมนักแสดงและผู้อำนวยความสะดวกแล้ว ก็ยังมีทีมกำกับเวทีที่มีาร่วมเป็นส่วนหนึ่งในกระบวนการสร้างบทละคร การที่มีหลายๆ คนช่วยกันแลกเปลี่ยนความคิดเห็นก็ทำให้ได้รับความคิดเห็นมุมมองที่หลากหลายและรอบด้านช่วยทำให้บทละครมีมิติมากยิ่งขึ้น

บทละครเวทีเรื่อง
That's my bro...คนนั้นเองผม

บันทึกการแสดงสด
That's my bro...คนนั้นเองผม

วิดีโอสัมภาษณ์ความคิดเห็นจากผู้ชม
ละครเวทีเรื่อง That's my bro...คนนั้นเองผม

กิตติกรรมประกาศ

ผู้สร้างสรรค์ขอขอบพระคุณ อาจารย์สุวภัทร พันธุ์ปภ อาจารย์ที่ปรึกษาโครงการวิจัยเชิงปฏิบัติการผู้ทรงคุณวุฒิวิพากษ์ผลงานละคร ได้แก่ แพทย์หญิงวนาพร วัฒนกุล นายแพทย์ชำนาญการสังกัดกลุ่มงานเวชศาสตร์สังคม โรงพยาบาลขอนแก่น อาจารย์เศกสันต์ วิชัยพล คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น และคณาจารย์แขนงวิชาการละคร คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่นทุกท่านที่ให้คำปรึกษาและคำแนะนำในการสร้างสรรค์ผลงานนักแสดงในละครเวทีสำหรับเด็ก เรื่อง That's my bro...คนนั้นเองผม ได้แก่ ปณิดดา ศิริทีปภากร, ธนเรศ นามบัวศรี, ปณิดดา เกษสุภะ และทีมงานเบื้องหลังทุกๆ ท่าน

เอกสารอ้างอิง

- กุลยา ก่อสุวรรณ. (2553). **ภาวะบกพร่องทางสติปัญญา**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- จิราภรณ์ บุตรโชติ, ปิยะฉัตร ไชยดำ, ลดาพรรณ พันธุ์สะอาด และ ธนัษพร กิตติก่อ. (2564) **ห้องเชียร์: การสร้างสรรค์ละครตีโฉบจากประเด็นมุมมองต่อสิทธิเสรีภาพในกิจกรรมการรับน้องในสังคมไทย**. วารสาร ศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 13(1), 215-241.
- ทัศนียา ภรณ์สุขสง และพัชลินิจ จินนุ่น. (2564). **กลวิธีการนำเสนอตัวละครเด็กพิเศษในวรรณกรรมไทยและวรรณกรรมไต้หวัน : การสร้างความสัมพันธ์ในครอบครัวและสังคม**. รายงานการประชุมมหาดใหญ่วิชาการระดับชาติและนานาชาติครั้งที่ 12 มหาวิทยาลัยมหาดใหญ่, สงขลา, 284-296. ค้นเมื่อ 20 สิงหาคม 2564, จาก [https://www.hu.ac.th/conference/conference2021/Proceeding/doc/02%20HU/040-HU%20\(P.284%20-%20296\).pdf](https://www.hu.ac.th/conference/conference2021/Proceeding/doc/02%20HU/040-HU%20(P.284%20-%20296).pdf)
- ทวีศักดิ์ สิริรัตน์เรขา. (2560). **การส่งเสริมพลังครอบครัวในออทิสติก**. ค้นเมื่อ 25 กุมภาพันธ์ 2564, จาก <https://www.happyhomeclinic.com/au22-autism-care-family.html>
- ทวีศักดิ์ สิริรัตน์เรขา. (2561). **คู่มือการดูแลสุขภาพจิตเด็ก กลุ่มปัญหาการเรียน**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์พรอสเพอริสพลัส
- นาถลดา ตะวันกาญจน์โชติ. (2559). **ทักษะทางสังคมของเด็กออทิสติกวัยเรียน**. วารสารการพยาบาลจิตเวชและสุขภาพจิต 30,(2), 1-21.
- พรรรัตน์ ดำรุ่ง. (2547). **การละครสำหรับเยาวชน**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- พรรณพิมล วิปุลากร. (2558). **แนววิธีเด็กออทิสติกอยู่ร่วม นร.ทั่วไปไม่ให้เกิดปัญหา**. ค้นเมื่อ 1 เมษายน 2564, จาก <https://mgronline.com/qol/detail/9580000137233>

